

Kaupunkiympäristön ikäystävällisyys Lahdessa: karttatarkastelu

Antti Rehunen, Anna Strandell, Maija Tiitu, Anniina
Ikkänen, Ville Helminen
Työpaja, Lahti 28.11.2024

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

Ikäystävällinen kaupunki –verkosto

Maailman terveysjärjestö WHO (Age-friendly cities)

- Verkostoon kuuluvat kaupungit sitoutuvat ikäystävällisyyden edistämiseen
- WHO:n verkostoon kuuluu Suomesta seitsemän kaupunkia: Kalajoki, Kerava, Lahti, Tampere, Turku, Vaasa, Vantaa
- Lahti on liittynyt verkoston jäseneksi vuonna 2022
- Kaupunki laatii toimenpideohjelman ikäystävällisyyden toteuttamiseksi WHO:n periaatteiden mukaisesti
- Lahti on laatinut Ikääntyneen väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimenpide-suunnitelman 2023-2025

LAHTI

Letter of Commitment
11 March 2022

World Health Organization
WHO Global Network for Age-friendly Cities and Communities

Letter of Commitment for the WHO Global Network for Age-friendly Cities and Communities

To whom it may concern

The City of Lahti confirms its commitment to joining the WHO Global Network for Age-friendly Cities and Communities.

This network will offer a great opportunity to share our innovative ideas and best practices in age-friendly development we have done in past years. We are willing to interact communities worldwide to share our information and experience, also learn from others.

The City of Lahti is strongly leaning to the future. Therefore, we will offer our world-wide recognized expertise in sustainability for the WHO Global Network for Age-friendly Cities and Communities. We are a pioneer of smart, sustainable solutions and the European Green Capital 2021. We are convinced that this expertise offers a great base to combine both ecological and social aspects in tackling future challenges for better age-friendly cities. Also, in our forthcoming city strategy one major theme is *Welfare for sustainability*.

As we say: sustainable future calls for action, not just talk. We make bold environmental and welfare choices every day in Lahti together with universities, companies and with the aging residents. We will make the long-term environmental work in Lahti known both in Finland and around the whole world and make sure that also the 60+ citizens' everyday life in the city is smooth.

Welcome to Lahti.

Yours sincerely,

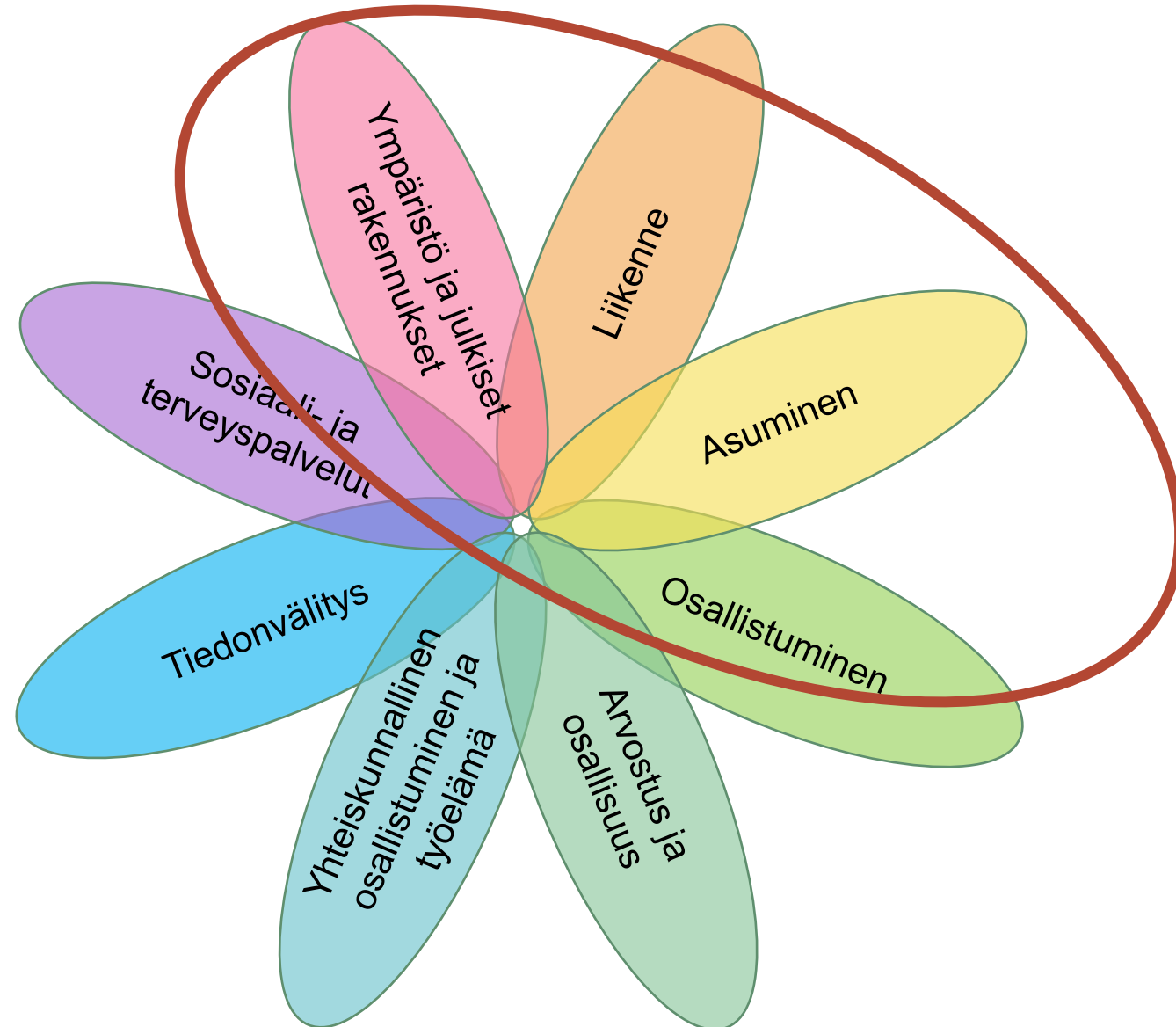

Pekka Timonen
Mayor
City of Lahti

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

Ikäystävällisen kaupungin 8 aihepiiriä

Maailman terveysjärjestö WHO (Age-friendly cities)

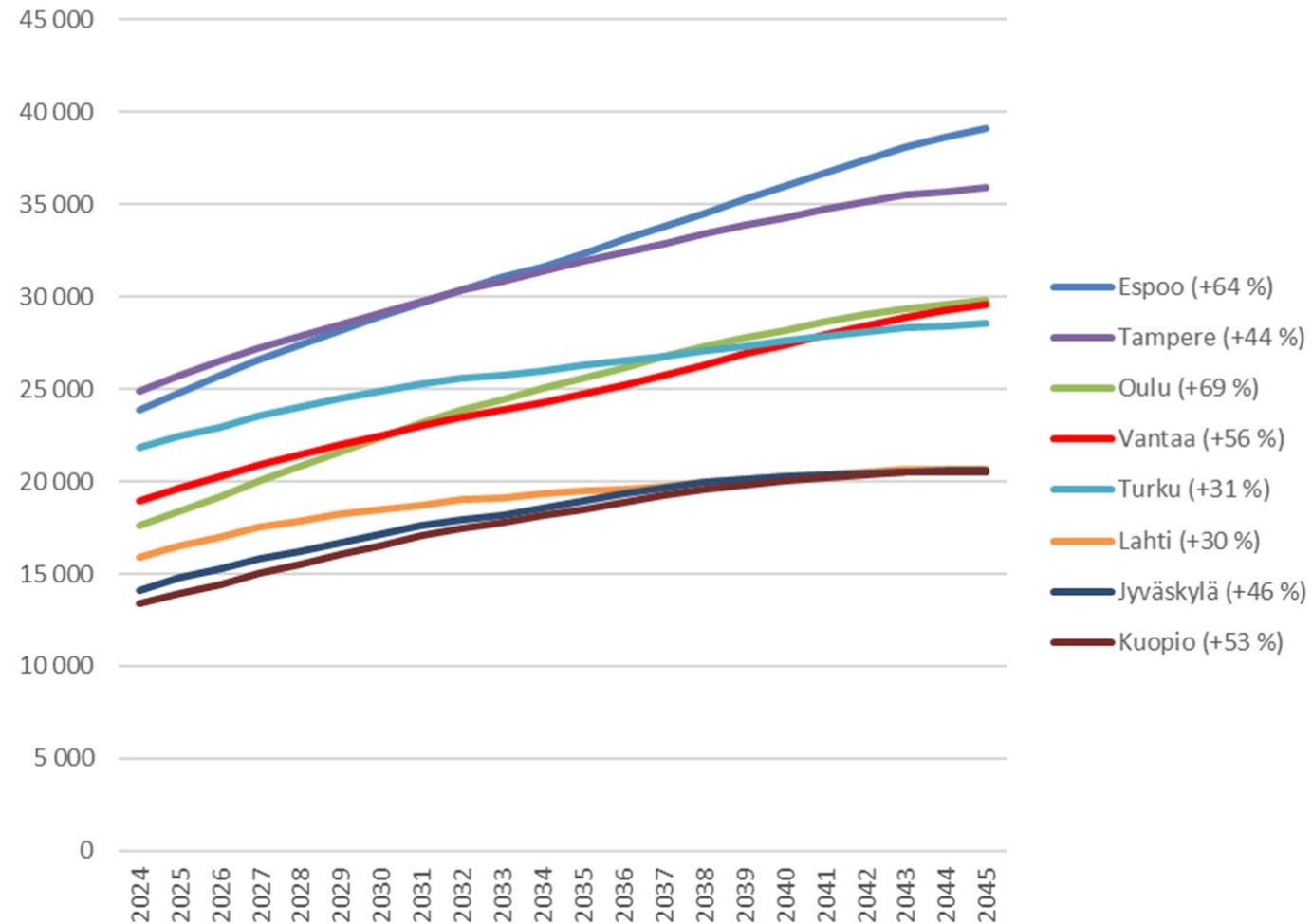

Syken, Aalto-yliopiston ja MAL-verkoston ikäystävällisyys-hankkeet keskittyvät suuriin kaupunkeihin, joissa ikääntyneiden määrä kasvaa erityisen paljon

Yli 75-vuotiaiden määrä kasvaa monissa suurissa kaupungeissa huomattavasti nopeammin kuin koko maassa keskimäärin (+35 %).

Case-alueina Tampere, Turku, Vantaa ja Lahti.

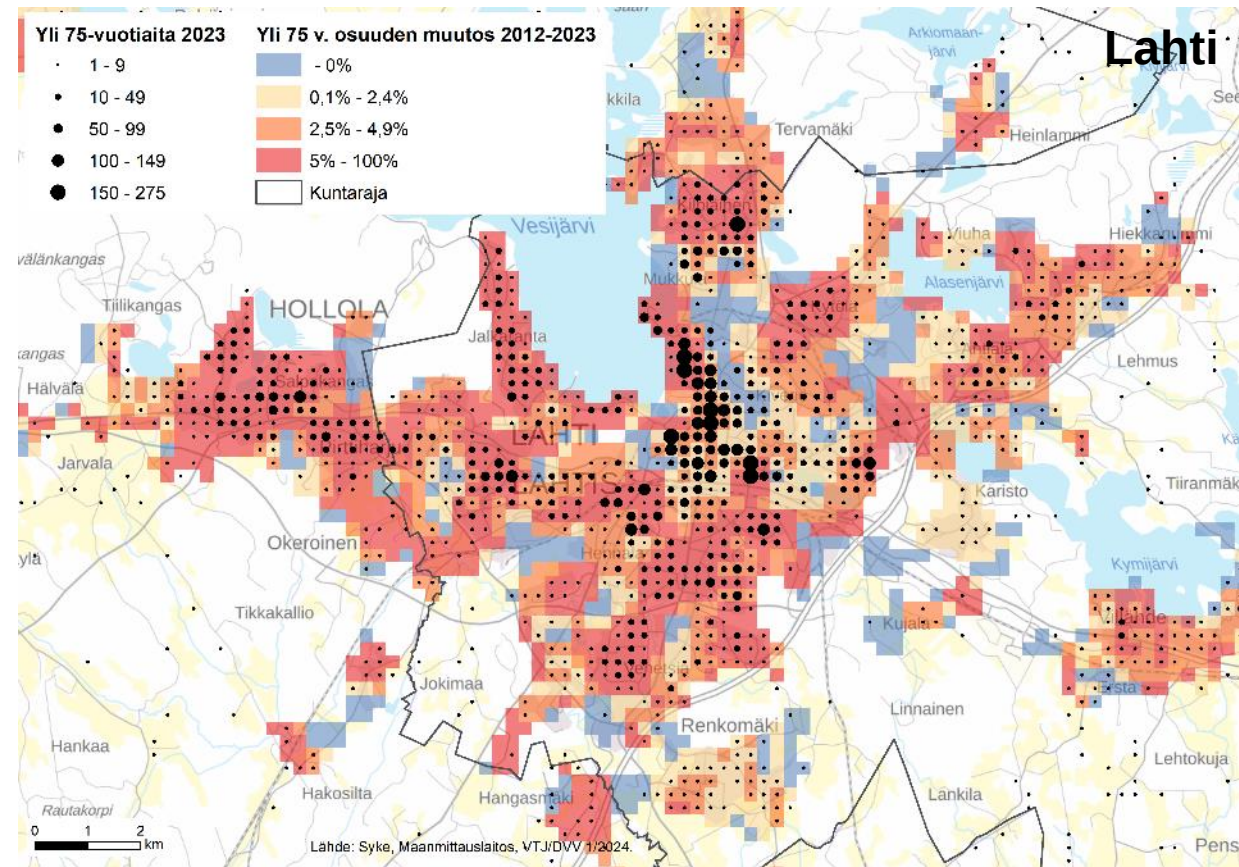
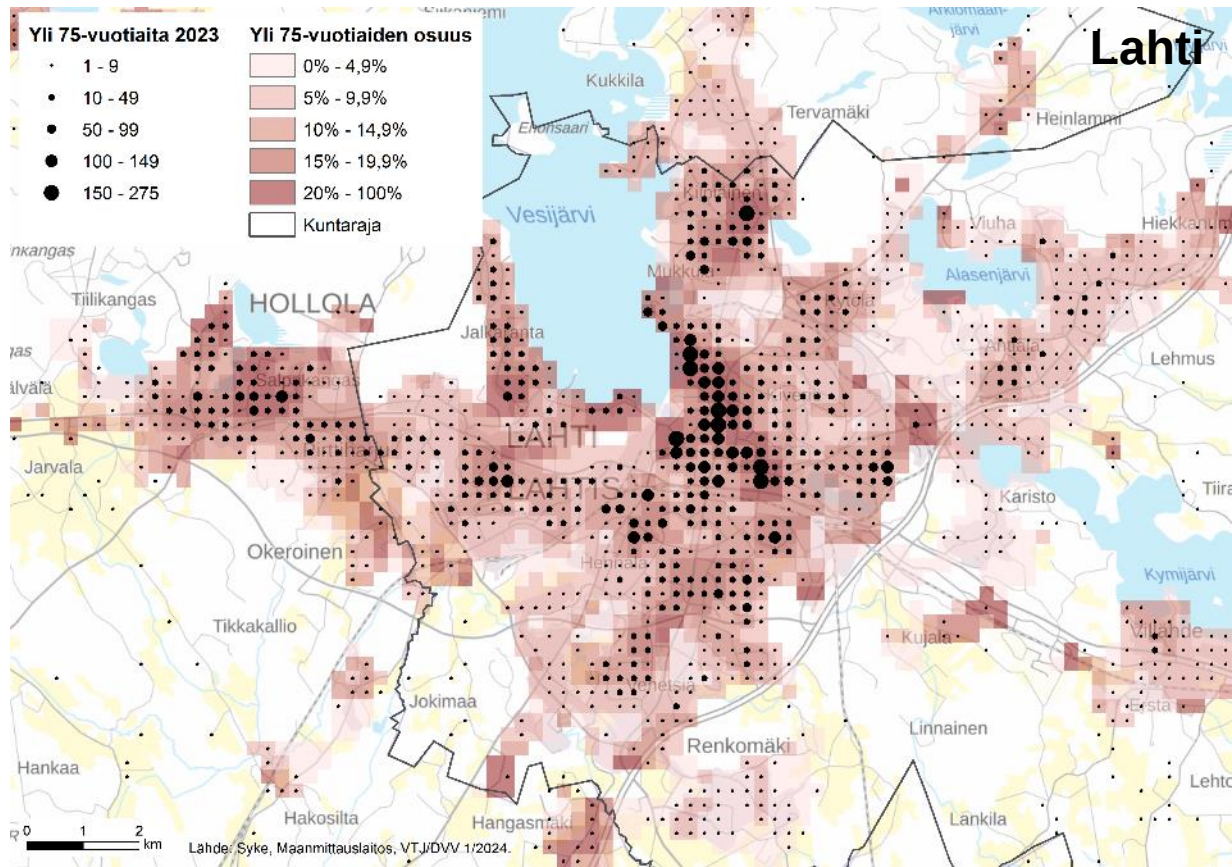
Yli 75-vuotiaiden määrä väestöennusteissa

Lähde: Tilastokeskus

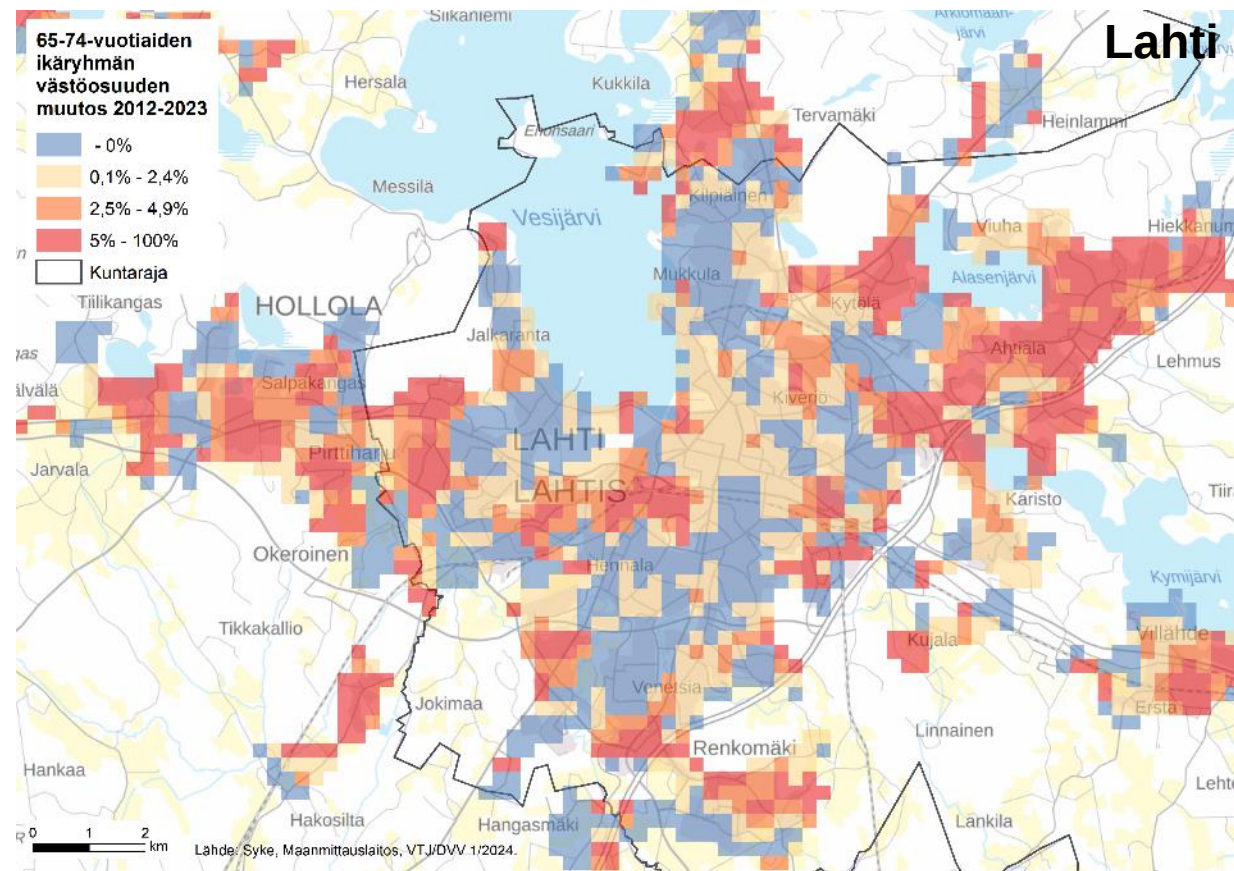
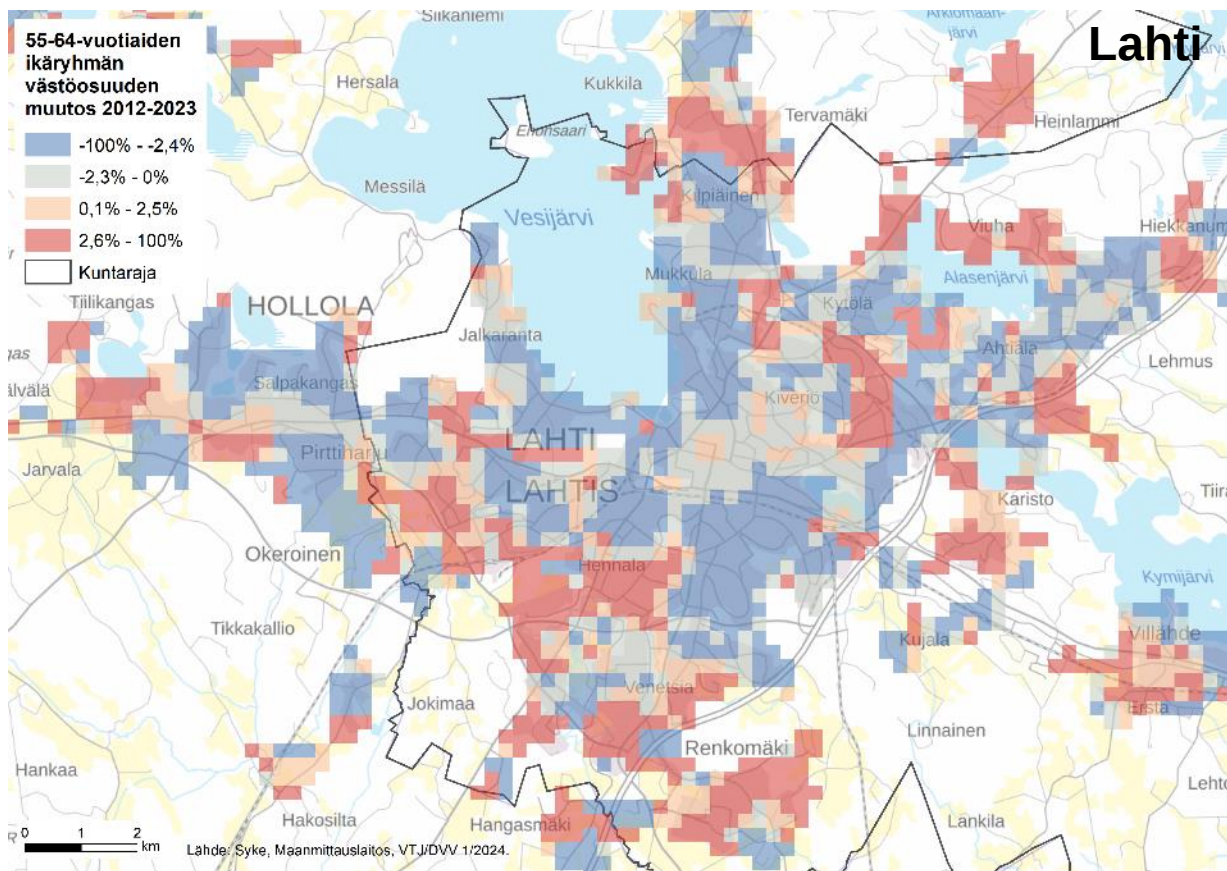
Ikääntyneiden osuus asukkaista vaihtelee paljon kaupungin eri osien välillä

Yli 75-vuotiaiden osuus on korkein keskustassa ja kaupunginosakeskuksissa. Osuus on kasvanut viime vuosina hyvin laajasti kaupunkirakenteen eri osissa.

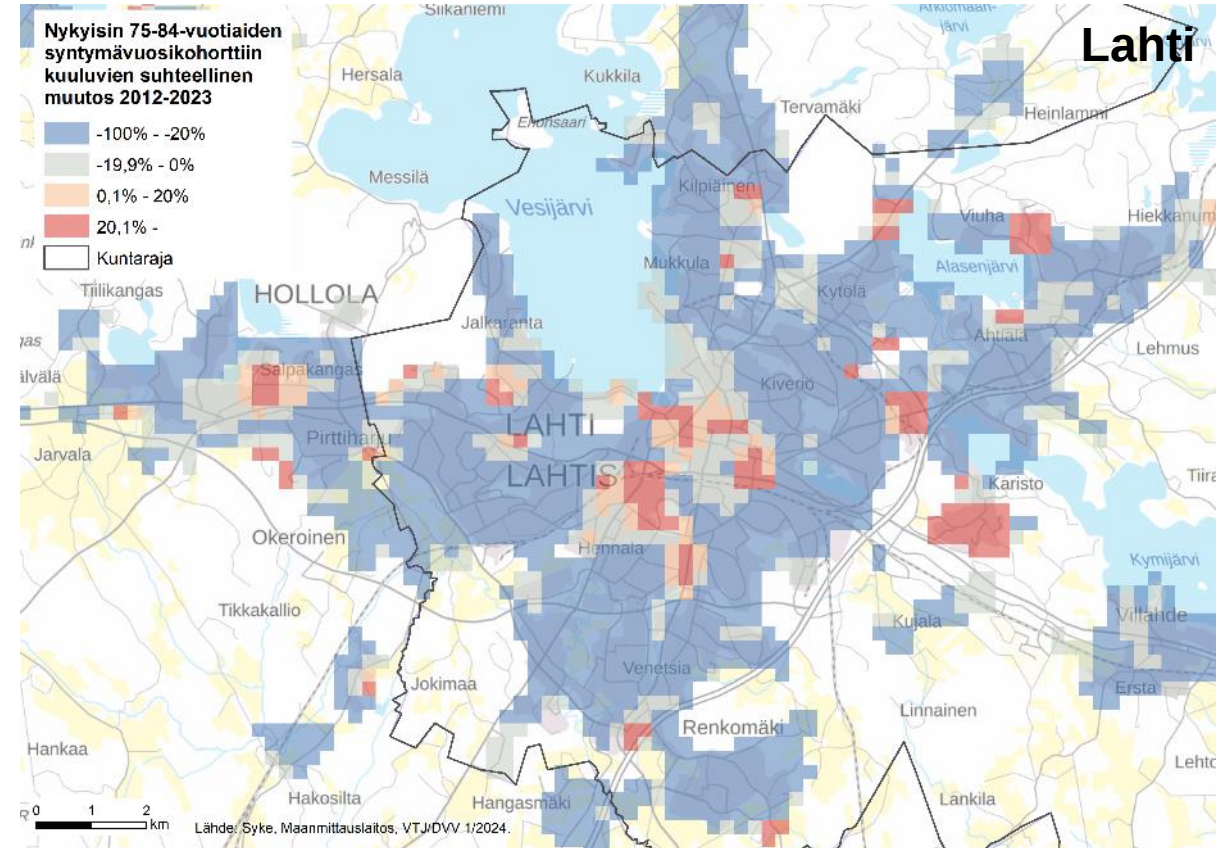
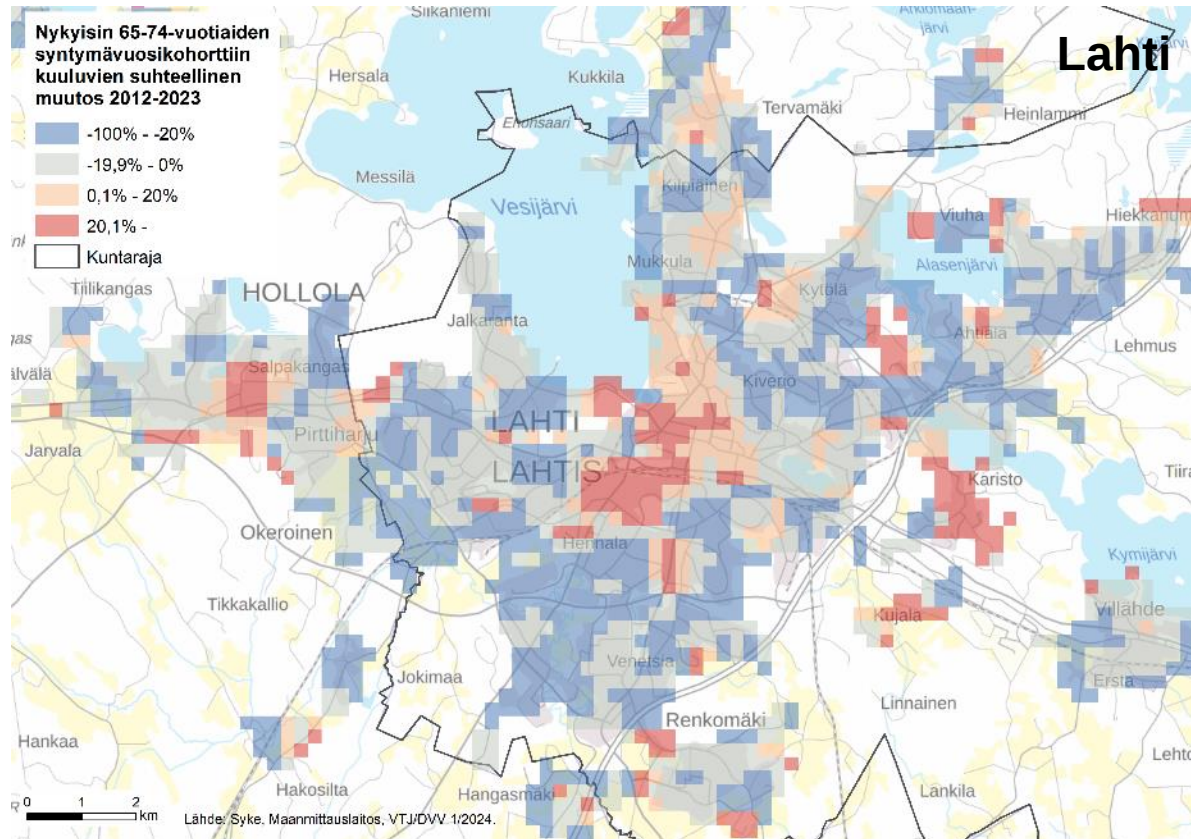

Ikääntymässä olevien (55-64 v.) ja eläkkeelle jääneiden (65-74 v.) ikäluokkien osuus asukkaista on viime vuosina kasvanut myös taajamien reuna-alueilla

Aiempaa suurempi osuus ikääntyneistä asuu tulevaisuudessa autovyöhykkeellä etenkin pienemmillä kaupunkiseuduilla ja suurempien seutujen ympäryskunnissa.

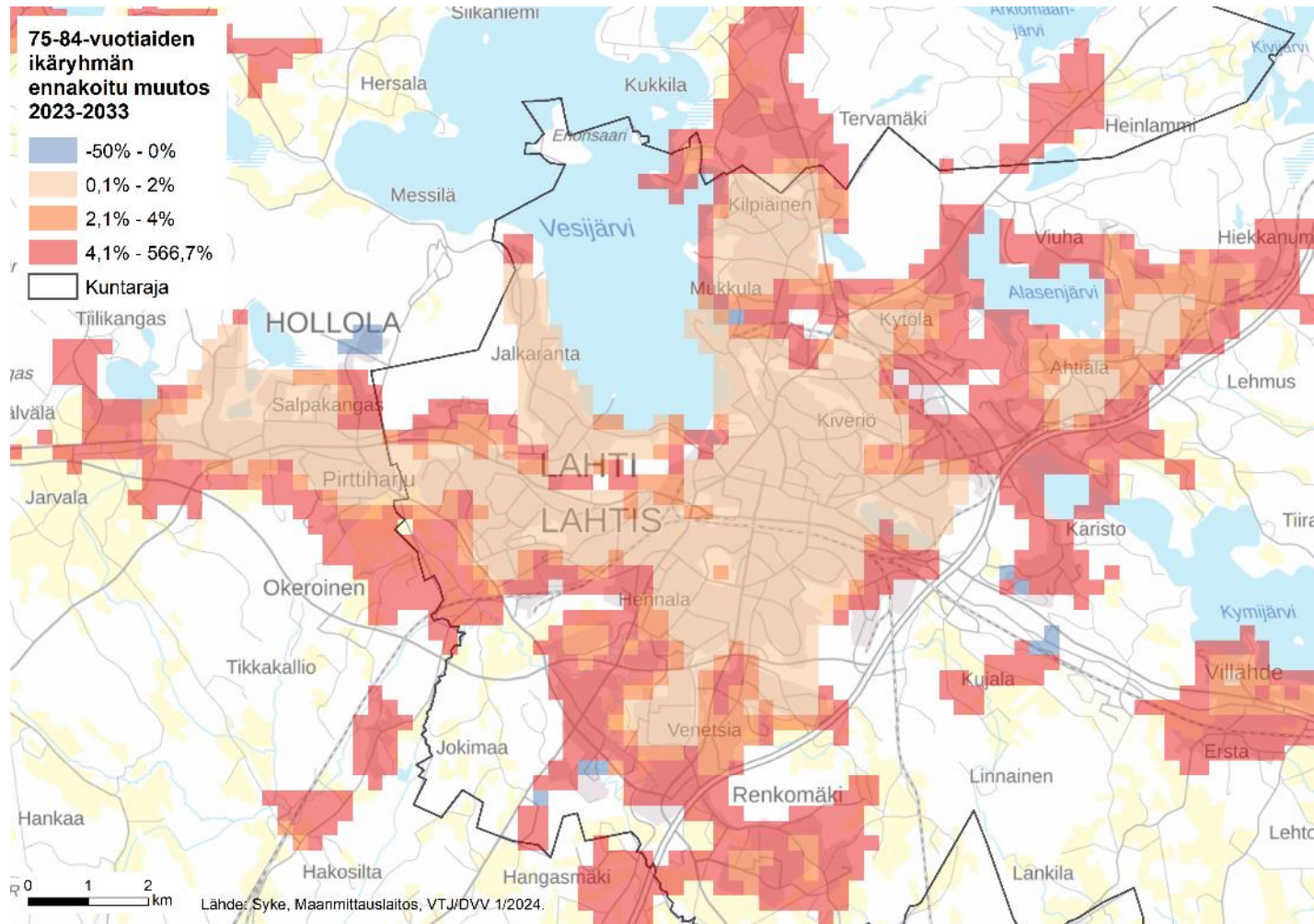

Paikallaan ikääntyminen on yleistä. Ikääntyneiden syntymäajankohdan mukaisten kohorttien asuinpaikan muutoksissa kasvua etenkin keskustassa ja sen reunalla sekä alakeskuksissa ja lähellä palveluja sekä joillakin uusilla asuinalueilla

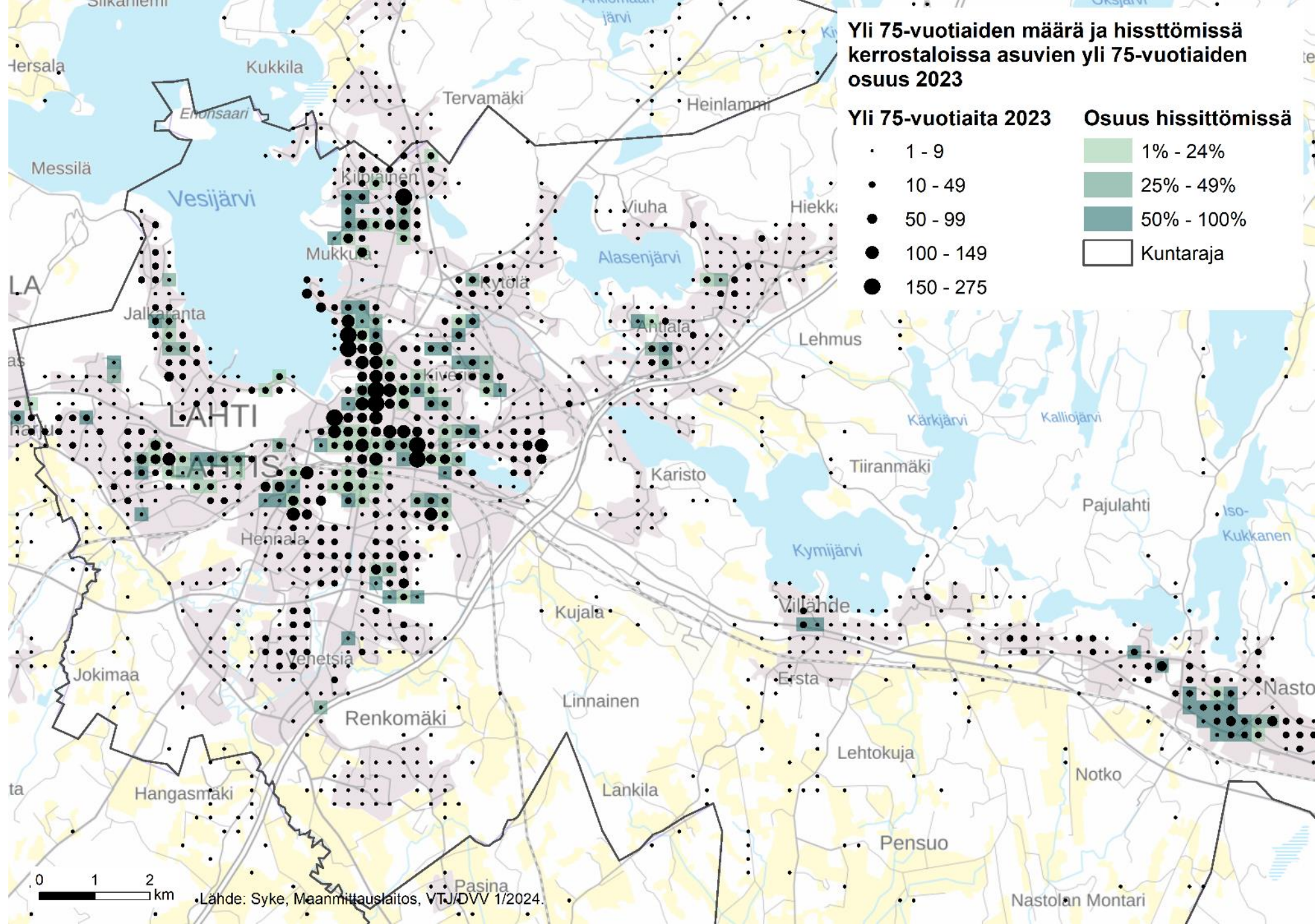

75-84-vuotiaiden määrän ennakoitu muutos 2023-2033

75-84-vuotiaiden ikäluokan koko vuonna 2033 on määritetty sen mukaan, missä 65-74-vuotiaat asuivat vuonna 2023 ja miten 75-84-vuotiaiden ikäluokassa vuoden 2023 on tapahtunut muutoksia edellisen kymmenen vuoden aikana.

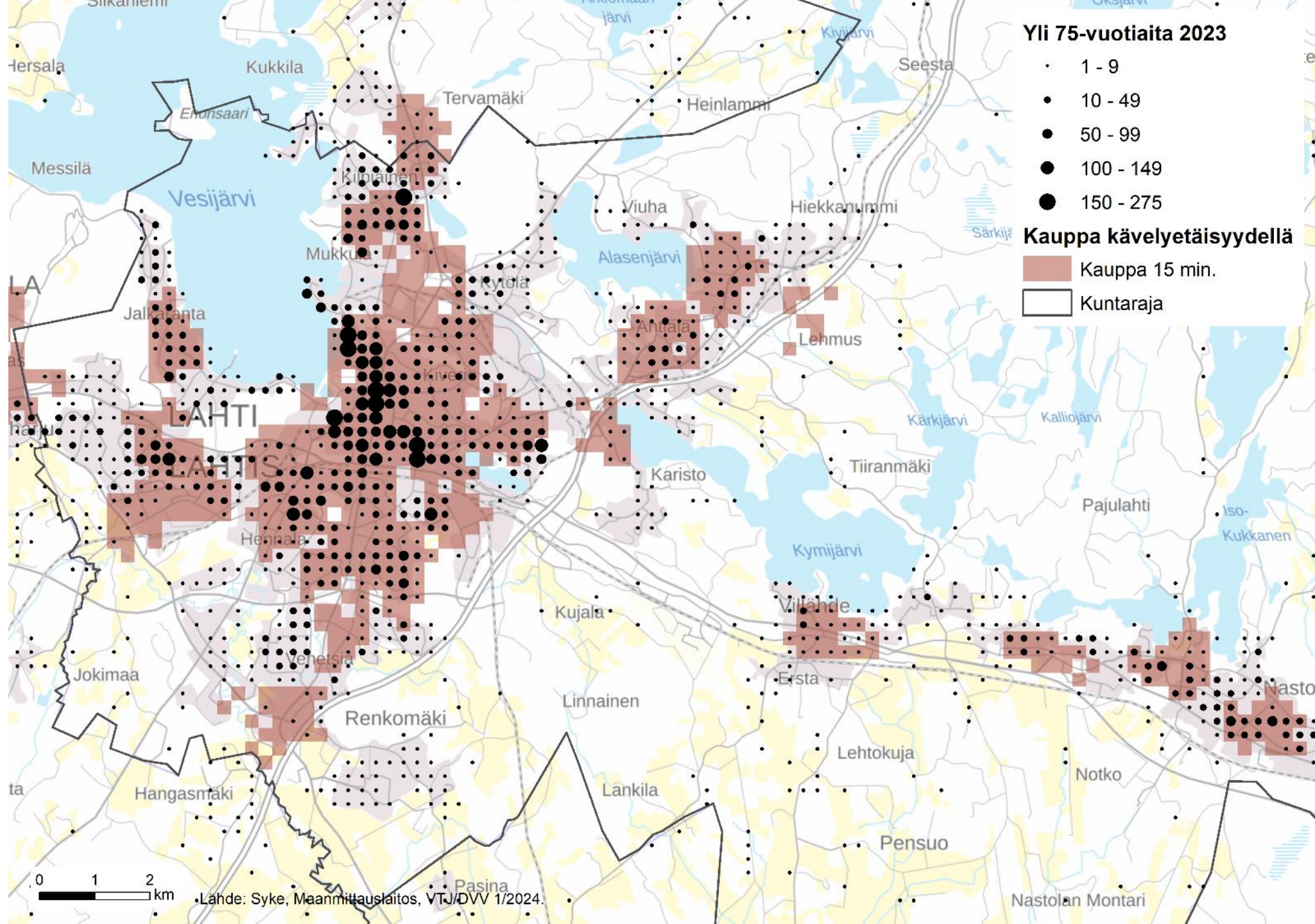

**Ikääntyneet
asuvat
pääosin
vanhemmassa
asunto-
kannassa.
Monilla alueilla
kerrostaloista
puuttuu vielä
rekisteritietojen
perusteella
hissi.**

Kauppa lähellä

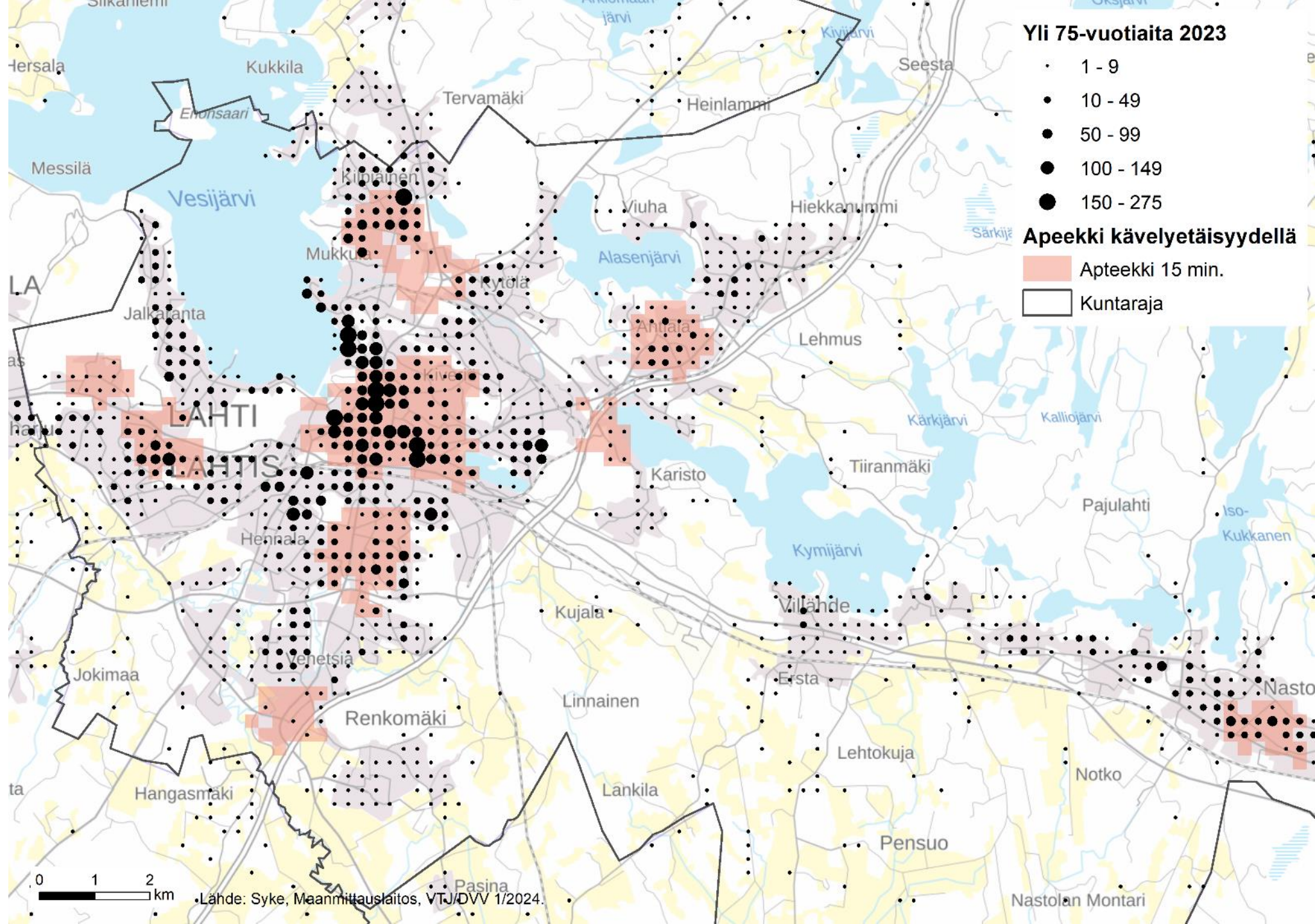
Palveluaineistot
Päivittäistavarakauppa
(Syke ja Tilastokeskus 2023)

Apteekki lähellä

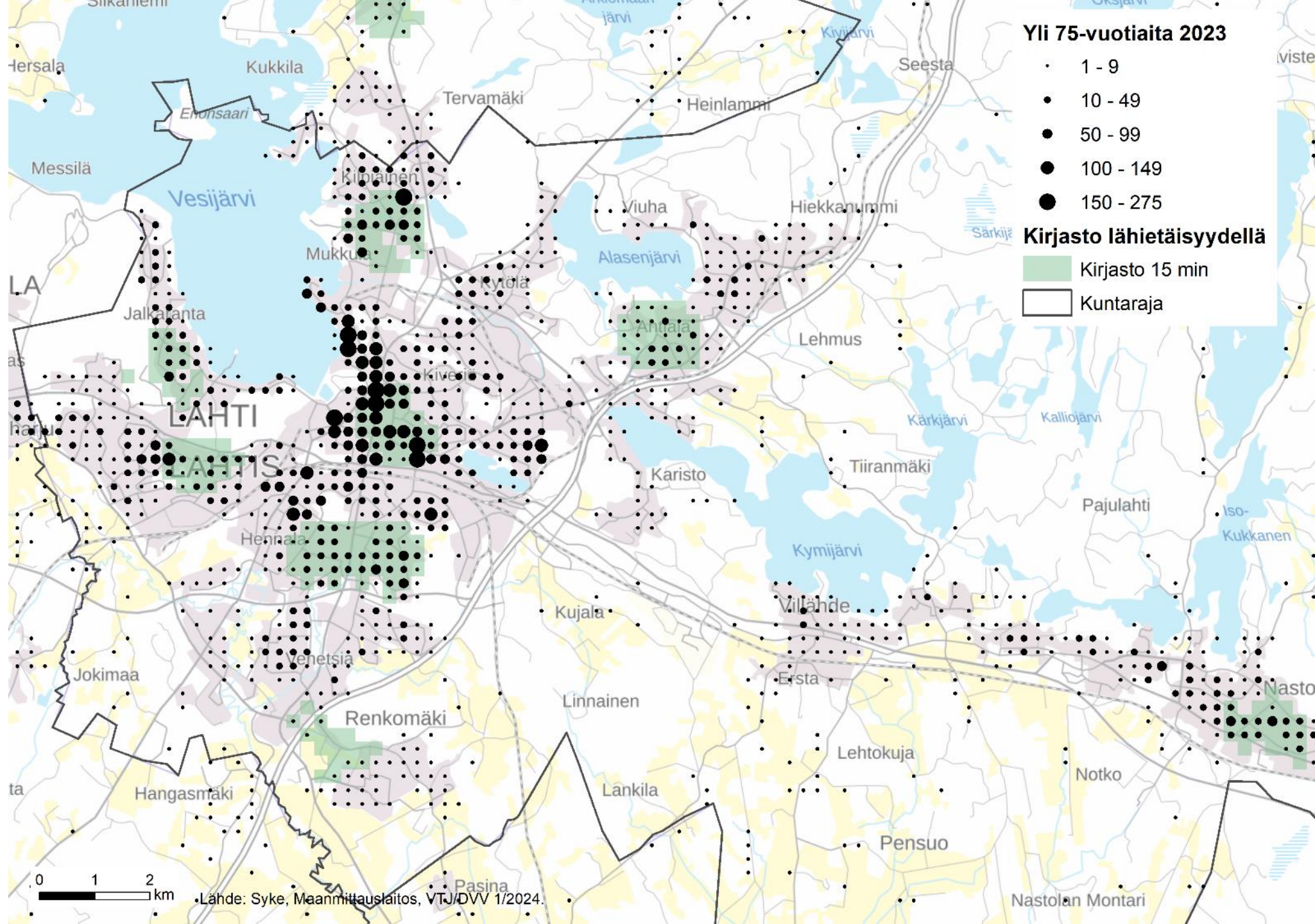
Palveluaineistot

Apteekki (Syke, Suomi.fi, Fimea, OpenStreetMap 2023)

Kirjasto lähellä

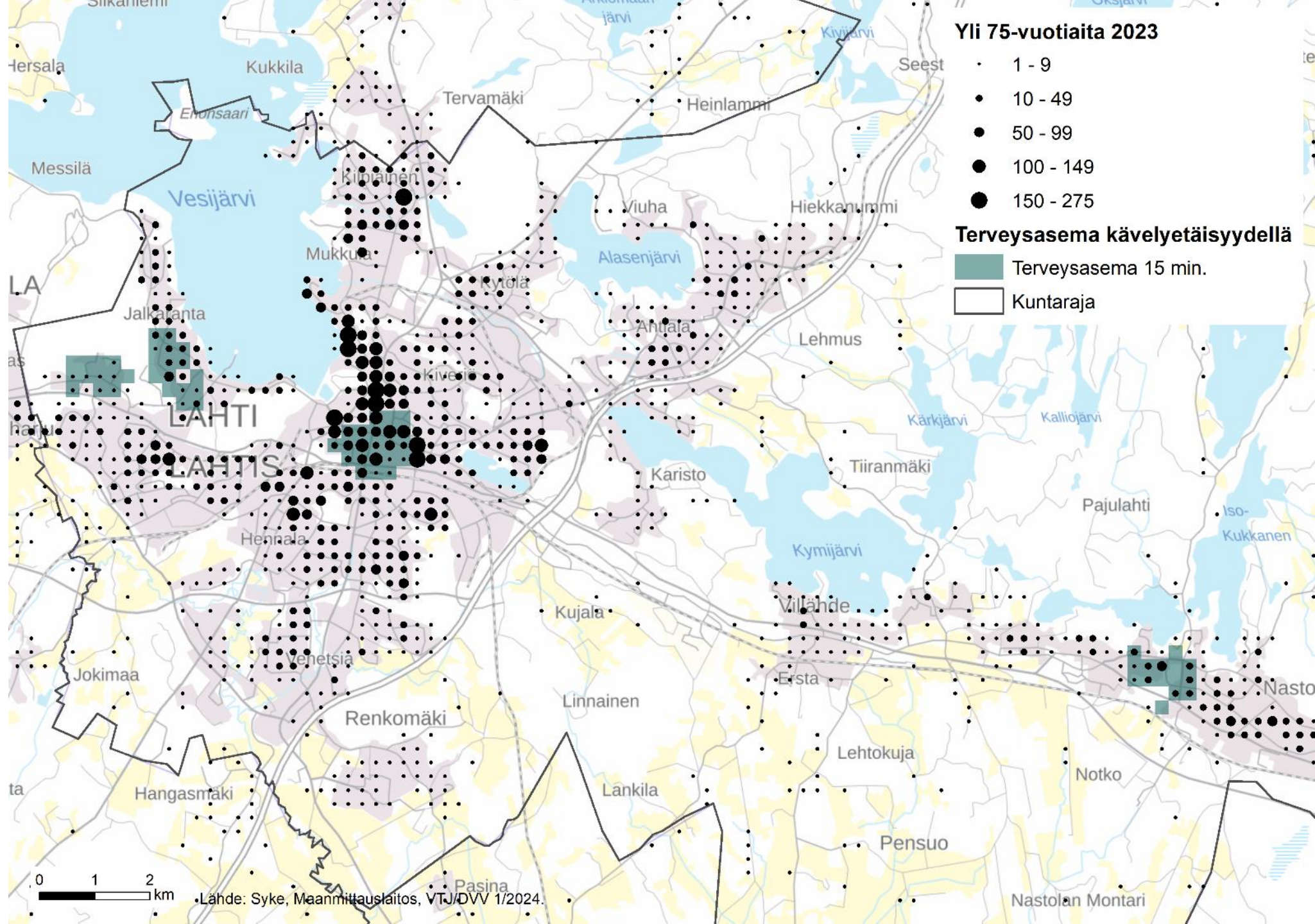
Palveluaineistot
Kirjasto (Kirjastot.fi 2023)

Terveys- asema lähellä

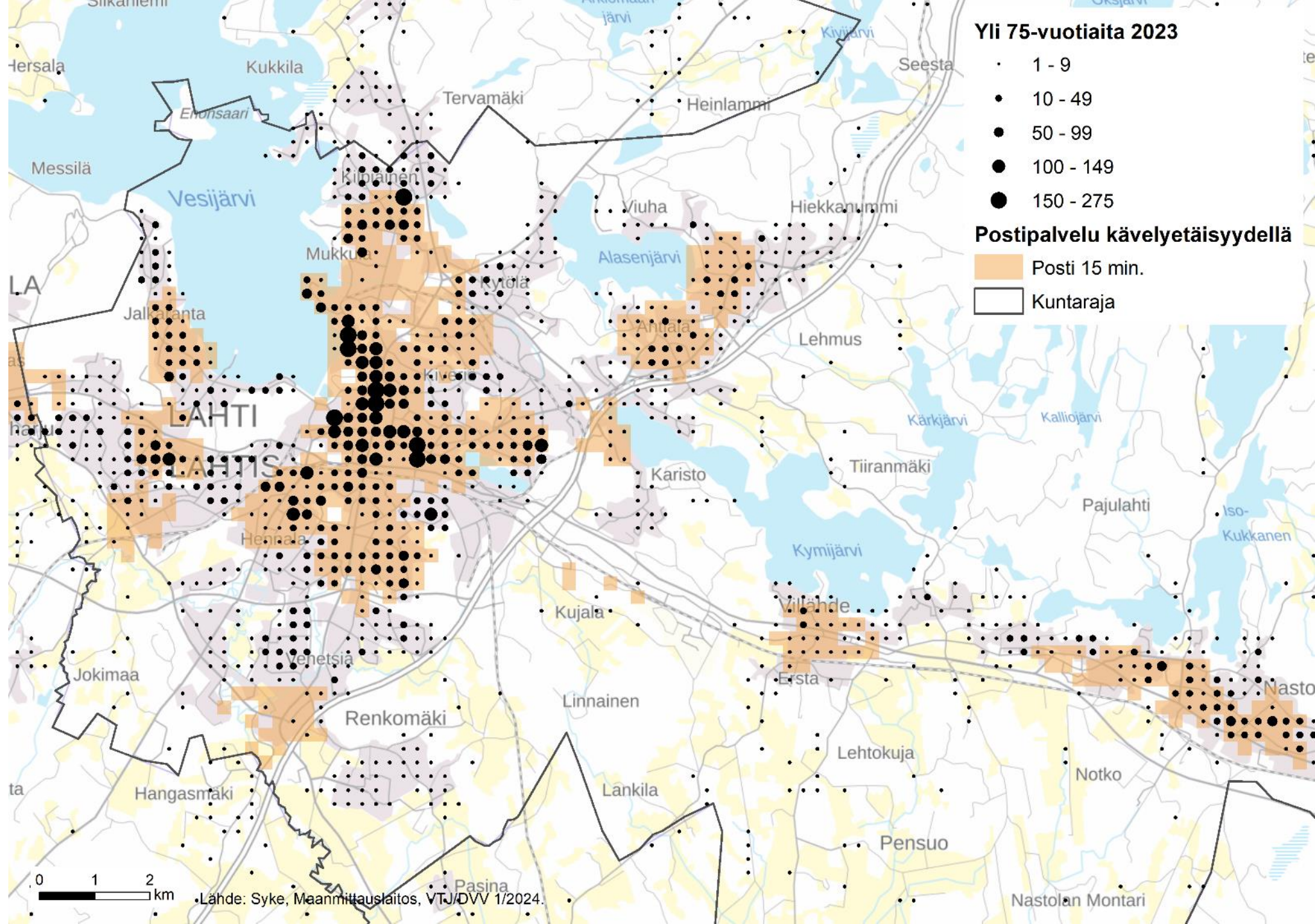
Palveluaineistot

Terveysasema (Syke, THL ja
hyvinvointialueet 2023)

Postin palvelu lähellä

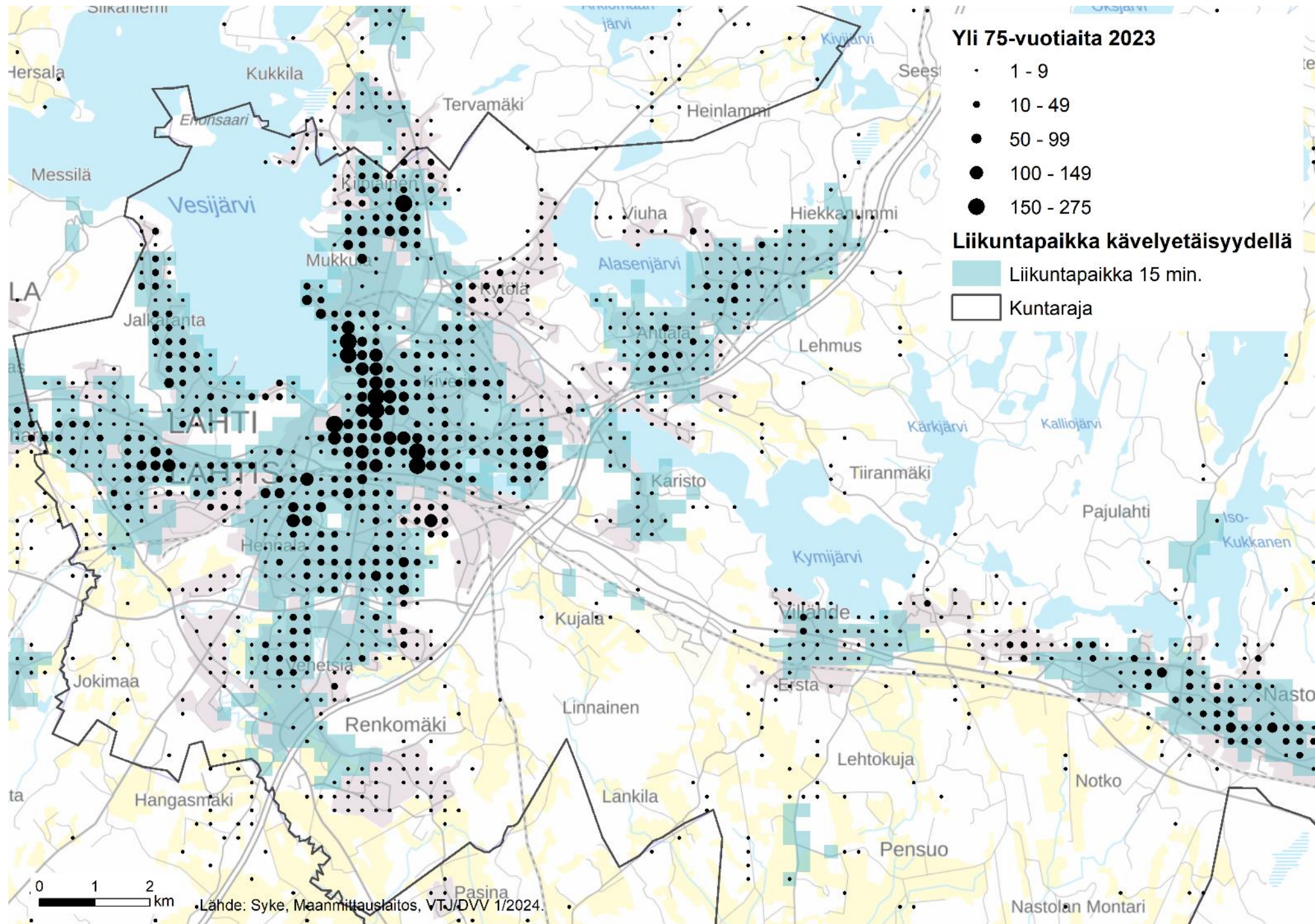
Palveluaineistot
Posti (Posti 2023)

Liikunta- paikka lähellä

Palveluaineistot

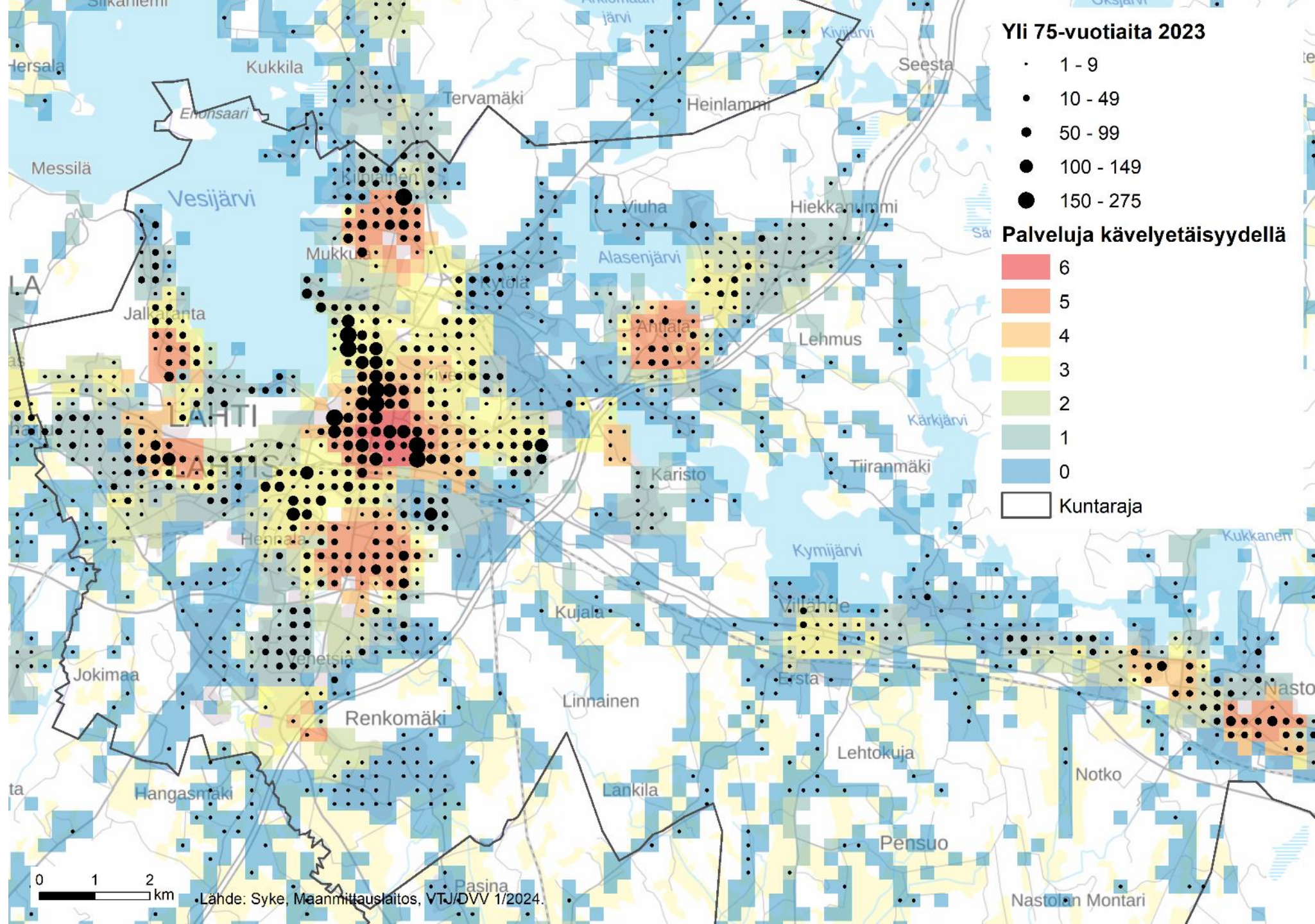
Liikuntapaikka (Jyväskylän
yliopisto, Lipas-tietokanta
2023)

Palveluja lähellä yhteensä

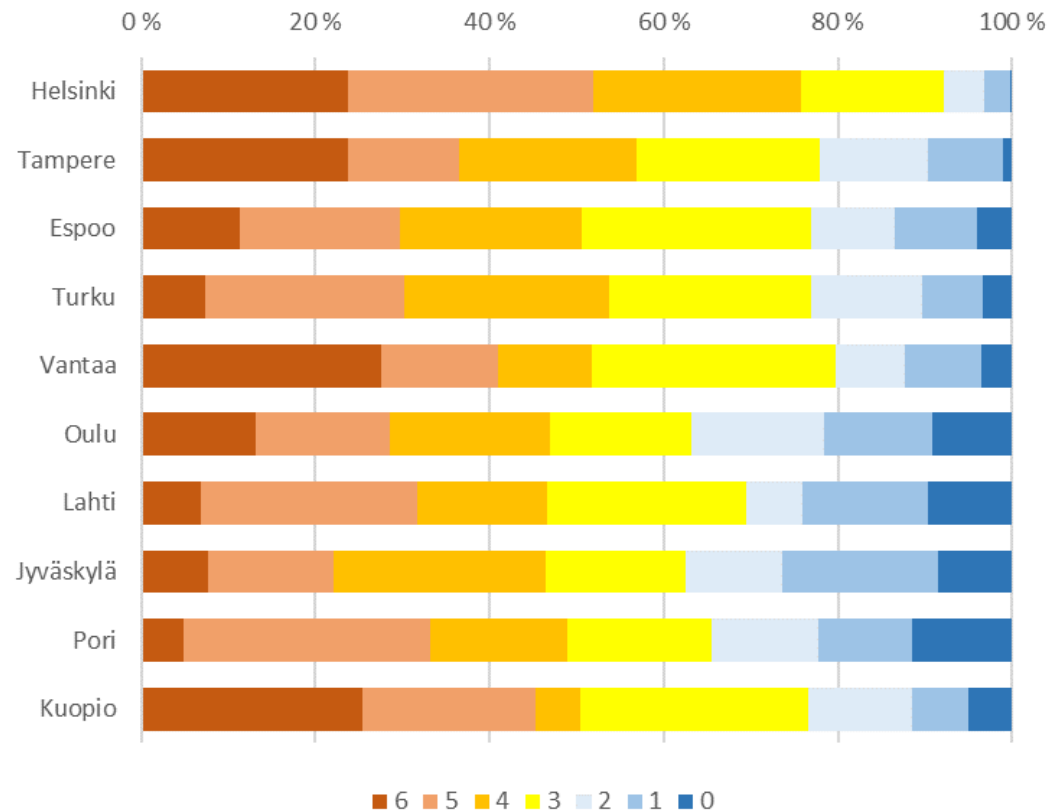
Palveluaineistot

Päivittäistavarakauppa (Syke ja Tilastokeskus 2023)
Apteekki (Syke, Suomi.fi, Fimea, OpenStreetMap 2023)
Posti (Posti 2023)
Terveysasema (Syke, THL ja hyvinvointialueet 2023)
Kirjasto (Kirjastot.fi 2023)
Liikuntapaikka (Jyväskylän yliopisto, Lipas-tietokanta 2023)

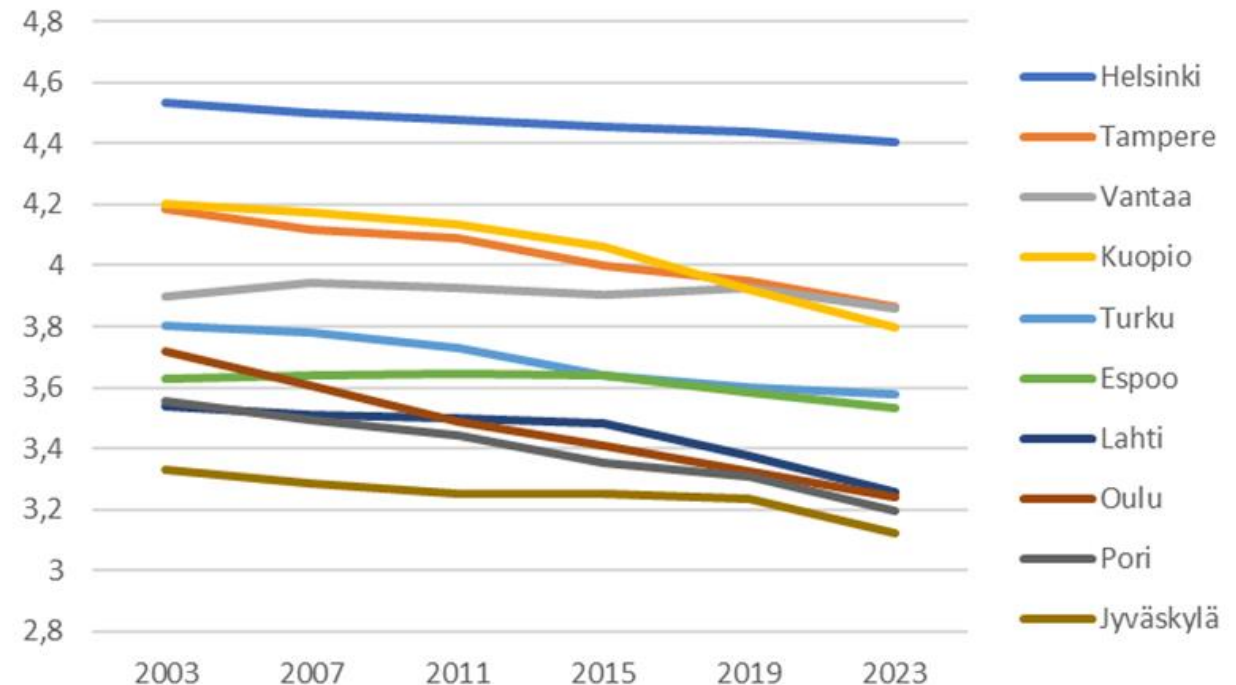

**Suurimmissa kaupungeissa ikääntyneillä on yleensä useita tärkeitä palveluja kävelyetäisyydellä (15 min. / 900 m).
Ajan myötä ikääntynyt asutus on kuitenkin siirtynyt monissa kaupungeissa kauemmas palveluista.**

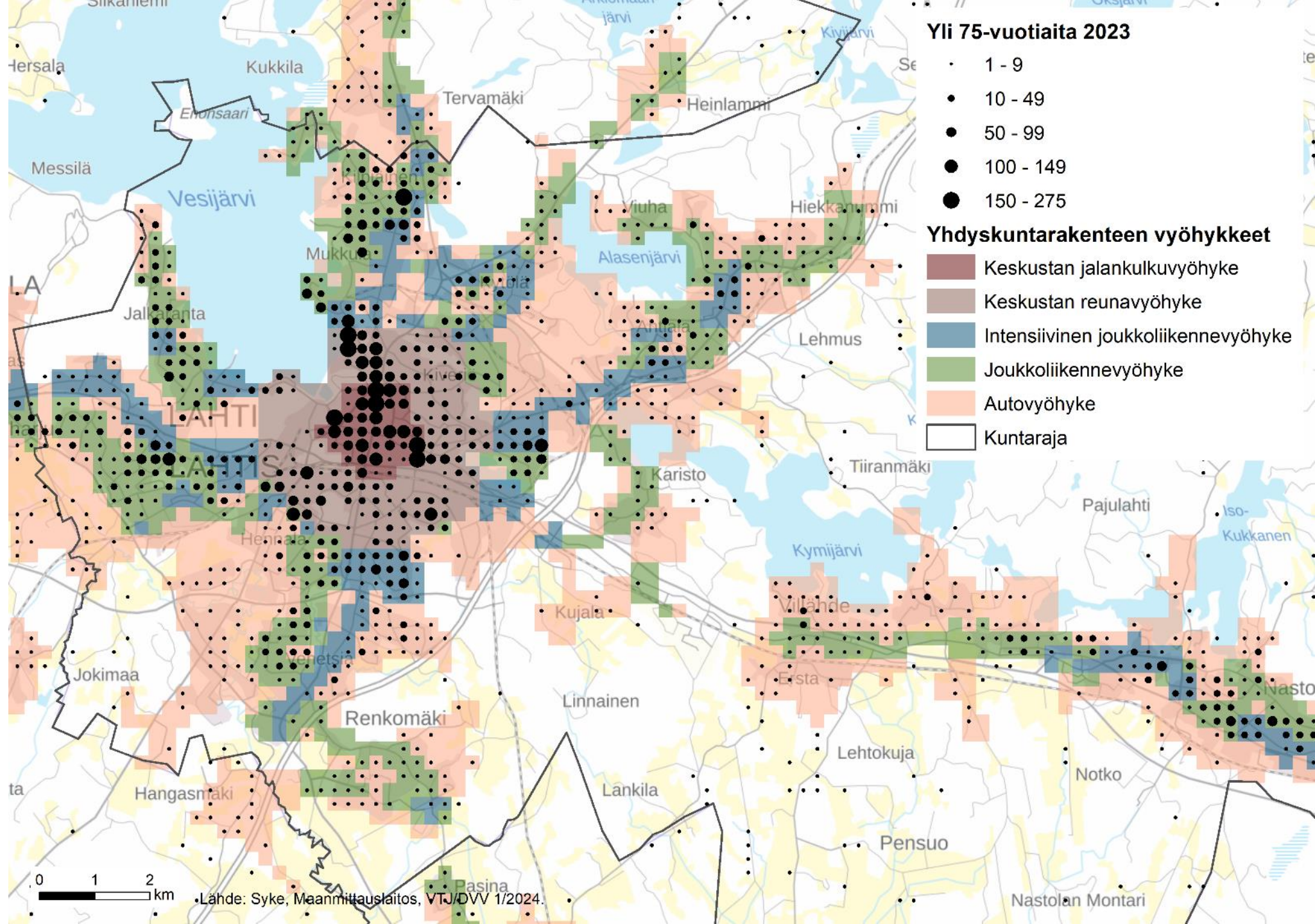
Yli 75-vuotiaiden asukkaiden jakaantuminen 15 min.
kävelyetäisyydellä sijaitsevien palvelujen määrän
mukaan kaupunkien taajama-alueella

Kävelyetäisyydellä sijaitsevien palvelujen
keskimääräinen lukumäärä yli 75-vuotiaiden
keskuudessa nykyisten palvelujen sijainnin perusteella

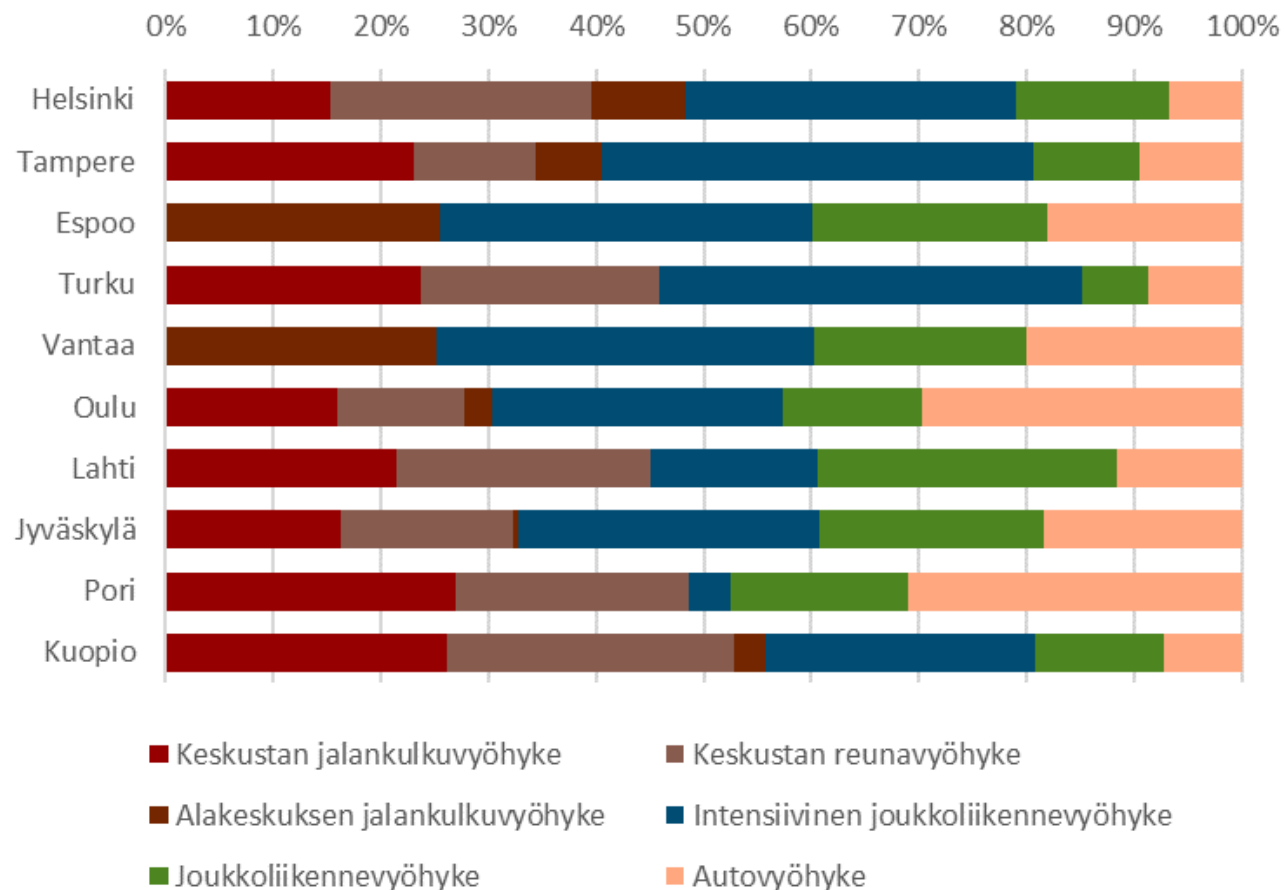

Jalankulku-, joukko- liikenne- ja auto- vyöhykkeet

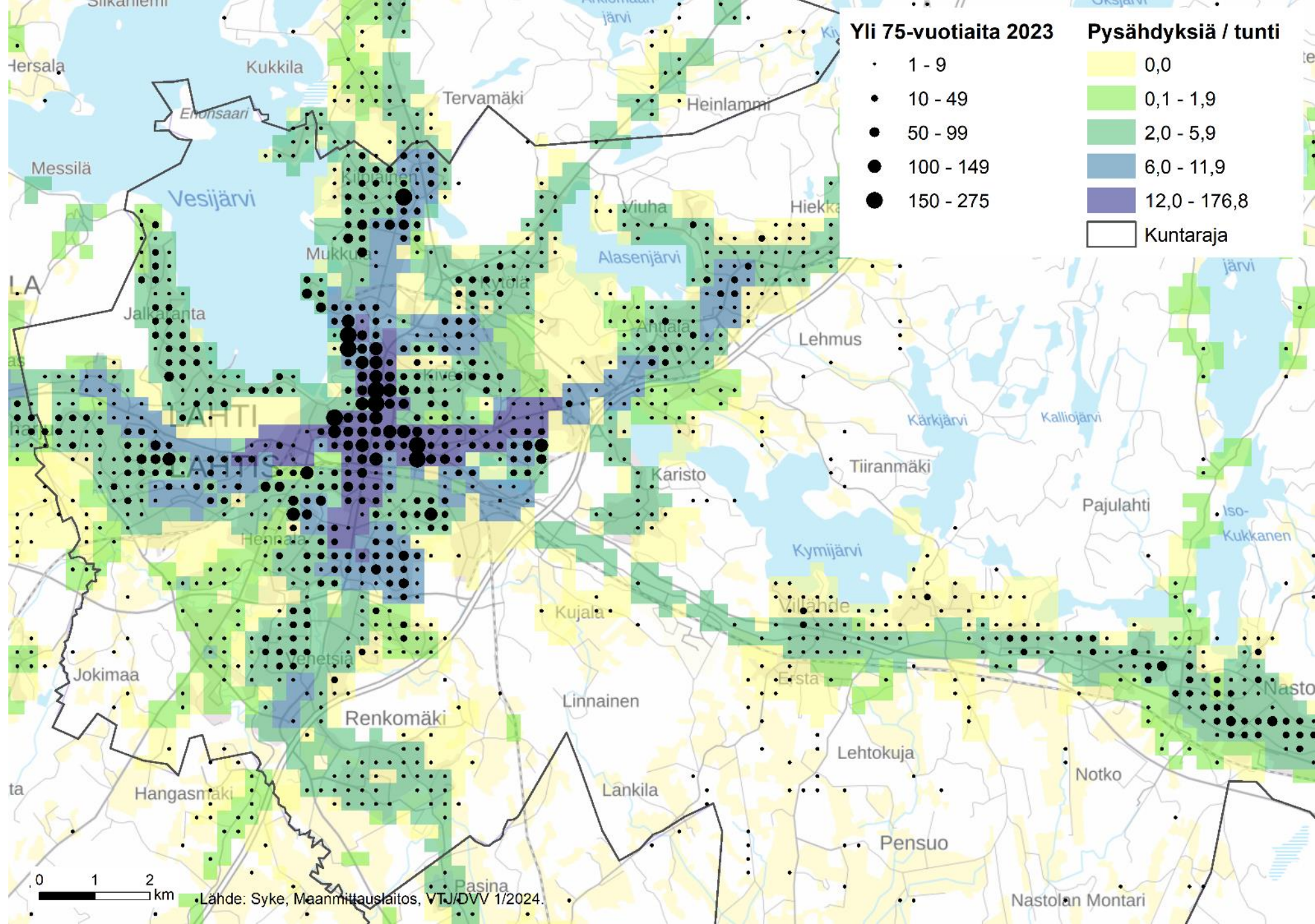

Lahdessa 61 % yli 75-vuotiaista asuu keskustan jalankulkuvyöhykkeellä, keskustan reunavyöhykkeellä tai intensiivisellä joukkoliikennevyöhykkeellä, 26 % perustason joukkoliikennevyöhykkeellä ja vain 13 % autovyöhykkeellä

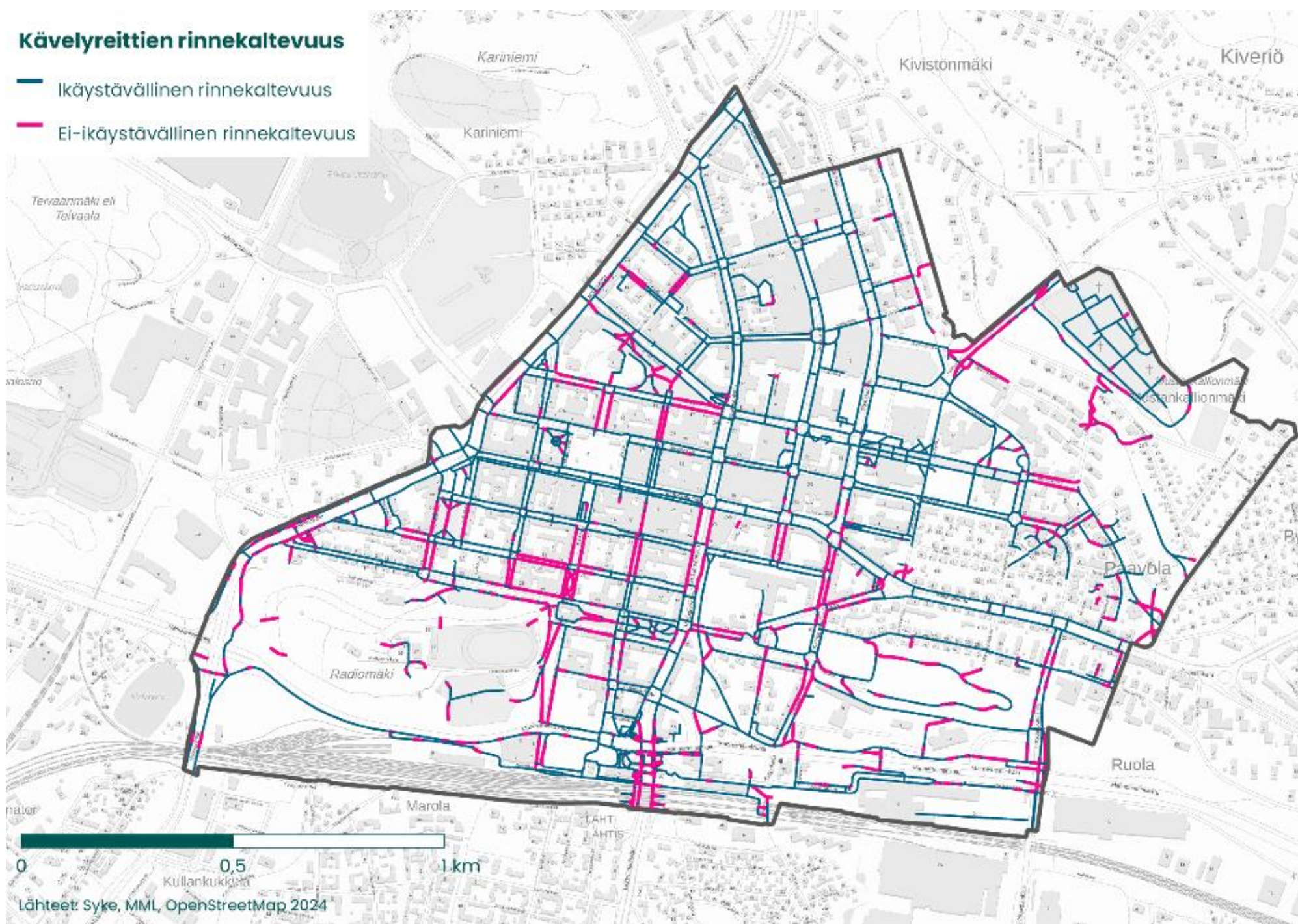
Yli 75-vuotiaiden sijoittuminen eri yhdyskuntarakenteen vyöhykkeille kaupunkien taajama-alueella

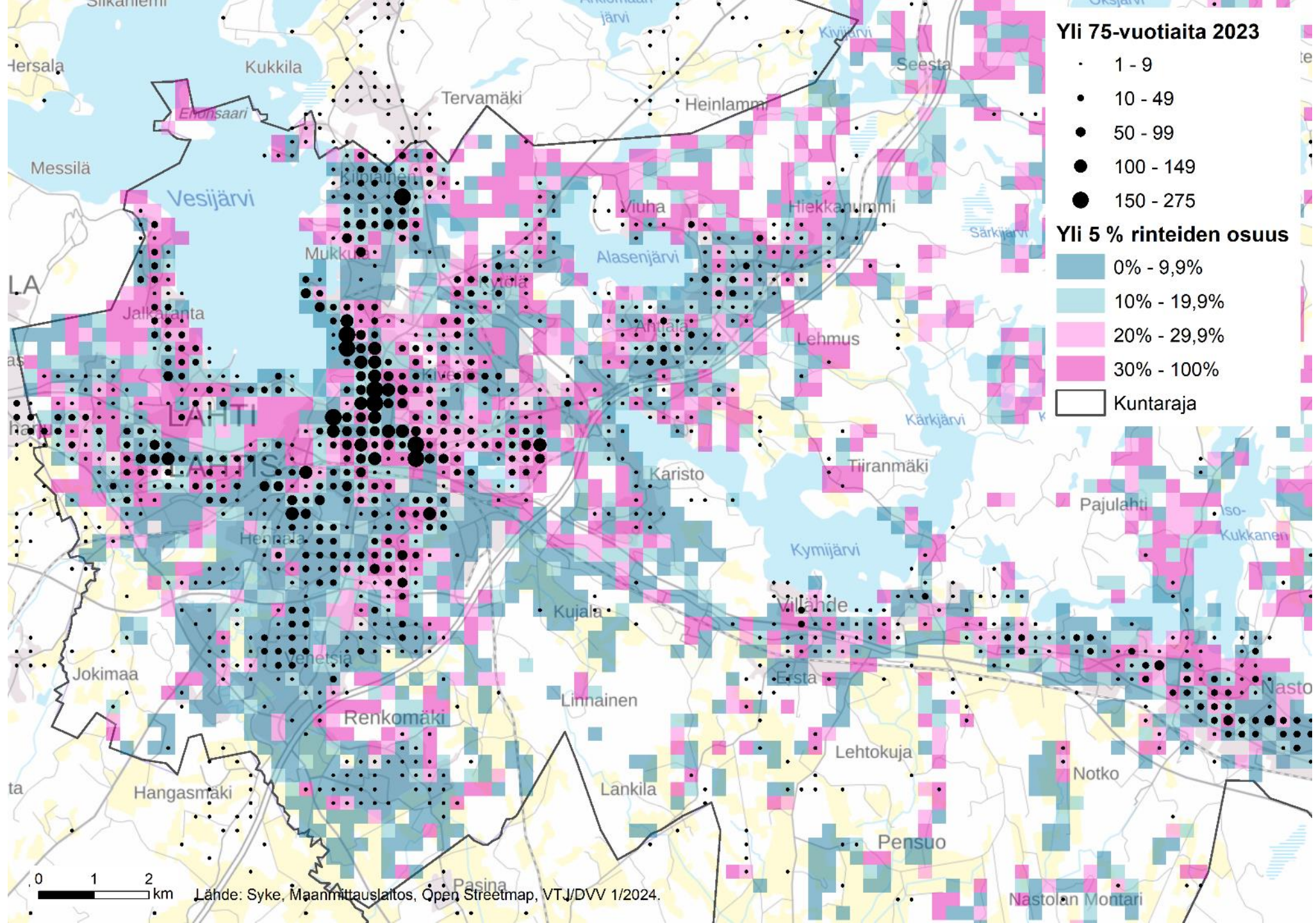

Joillakin alueilla joukko- liikenteen vuoroja on todella taajaan. Hyvin harva asuu alueella, joilla ei joukko- liikennettä lainkaan

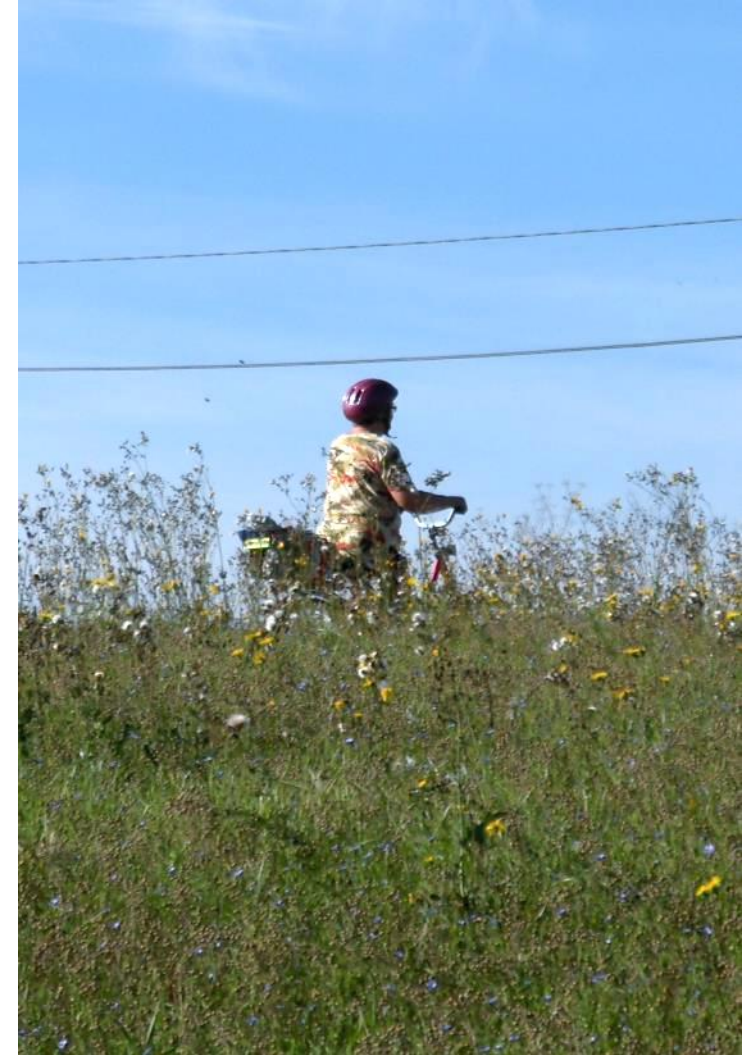
Kävelytie- verkoston laatu ja kattavuus on oleellista ikääntyneille

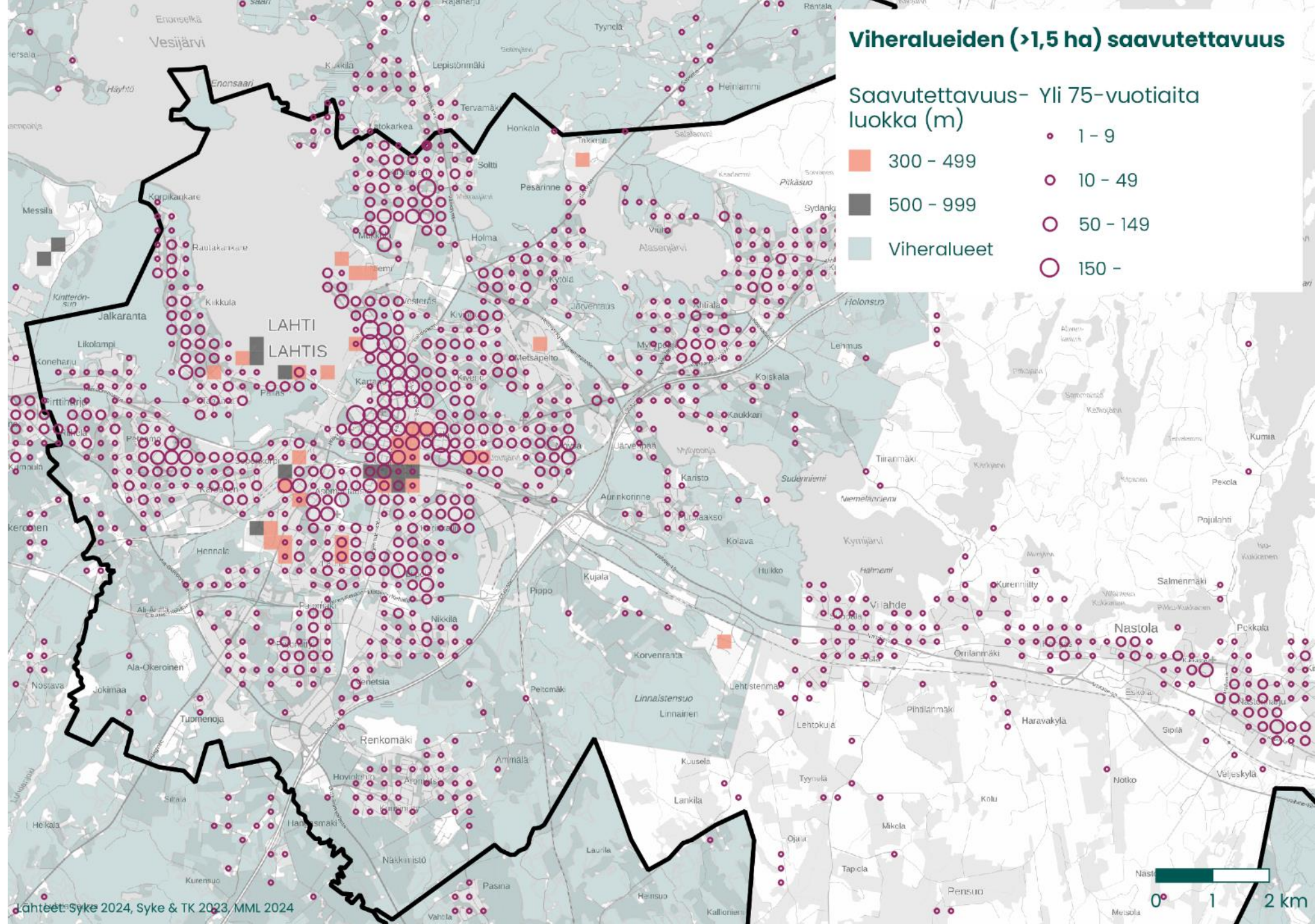

Viheralueet tärkeitä monesta näkökulmasta

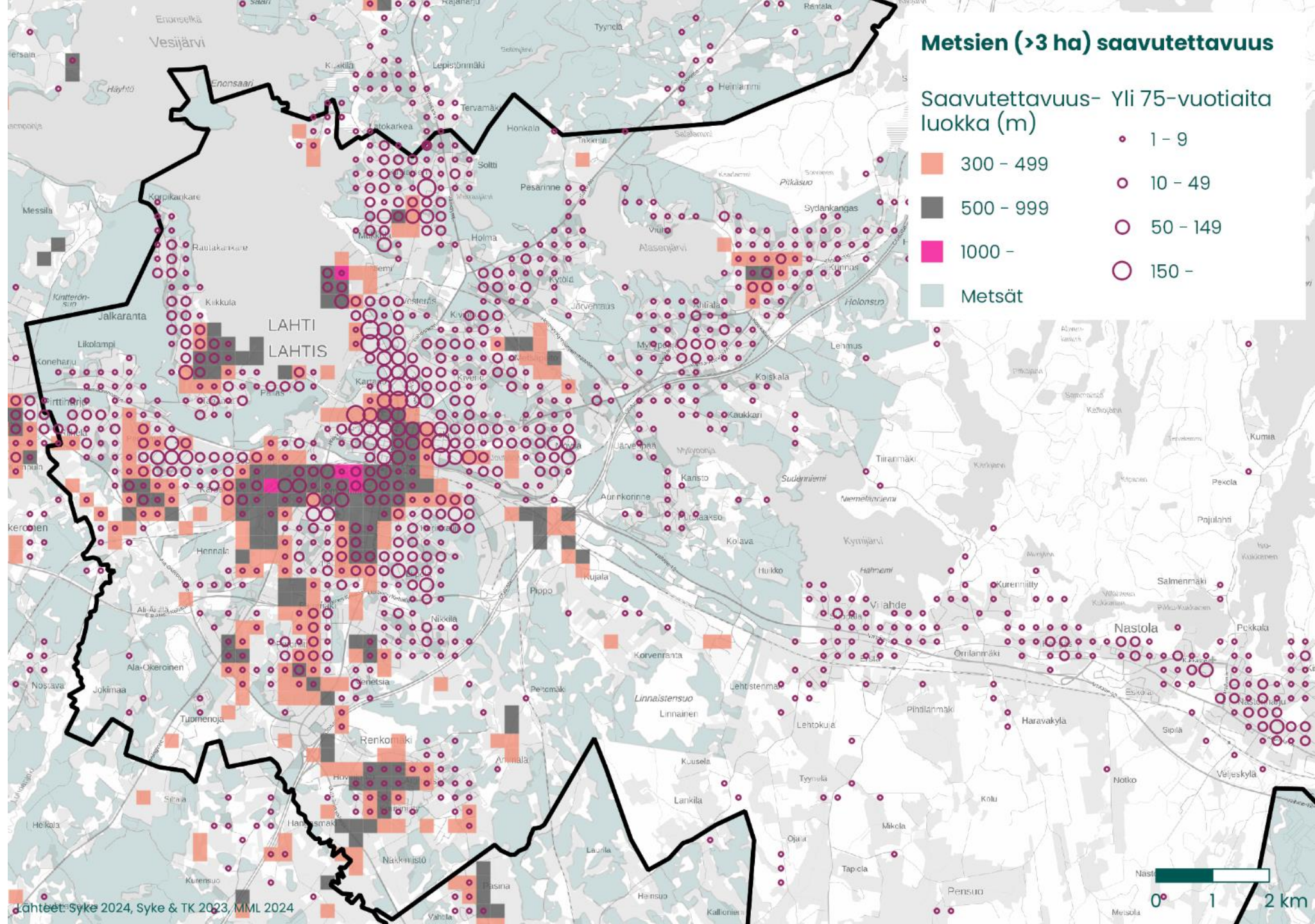
- Viheralueiden hyvä saavutettavuus asuinympäristössä auttaa saavuttamaan luonnon tarjoamia fyysisiä ja psyykkisiä terveyshyötyjä
- Saavutettavuuteen kiinnitettävä huomioita erityisesti niiden väestöryhmien osalta, joiden liikkumiskyky on rajallinen, kuten lapset ja ikääntyneet
- Kansainvälisesti ja kansallisesti yleisin käytössä oleva suositeltu enimmäisetäisyys viheralueelle on 300 m
- Millaisesta vihreästä on hyötyä?
 - Suuremmat ja metsäiset viheralueet tuottavat enemmän terveyshyötyjä, mutta jo yksittäiset katupuut kävelyreiteillä ovat tärkeitä: ne tarjoavat varjoa ja viihtyvyyttä sekä kannustavat fyysiseen aktiivisuuteen
 - Hyvin kunnossapidetyt reitit ja virkistyspalvelut voivat kasvattaa niiden käyttöä

Hyvin
suurella
osalla
viheralue
alle 300 m
kävelyn
päässä
kotoa

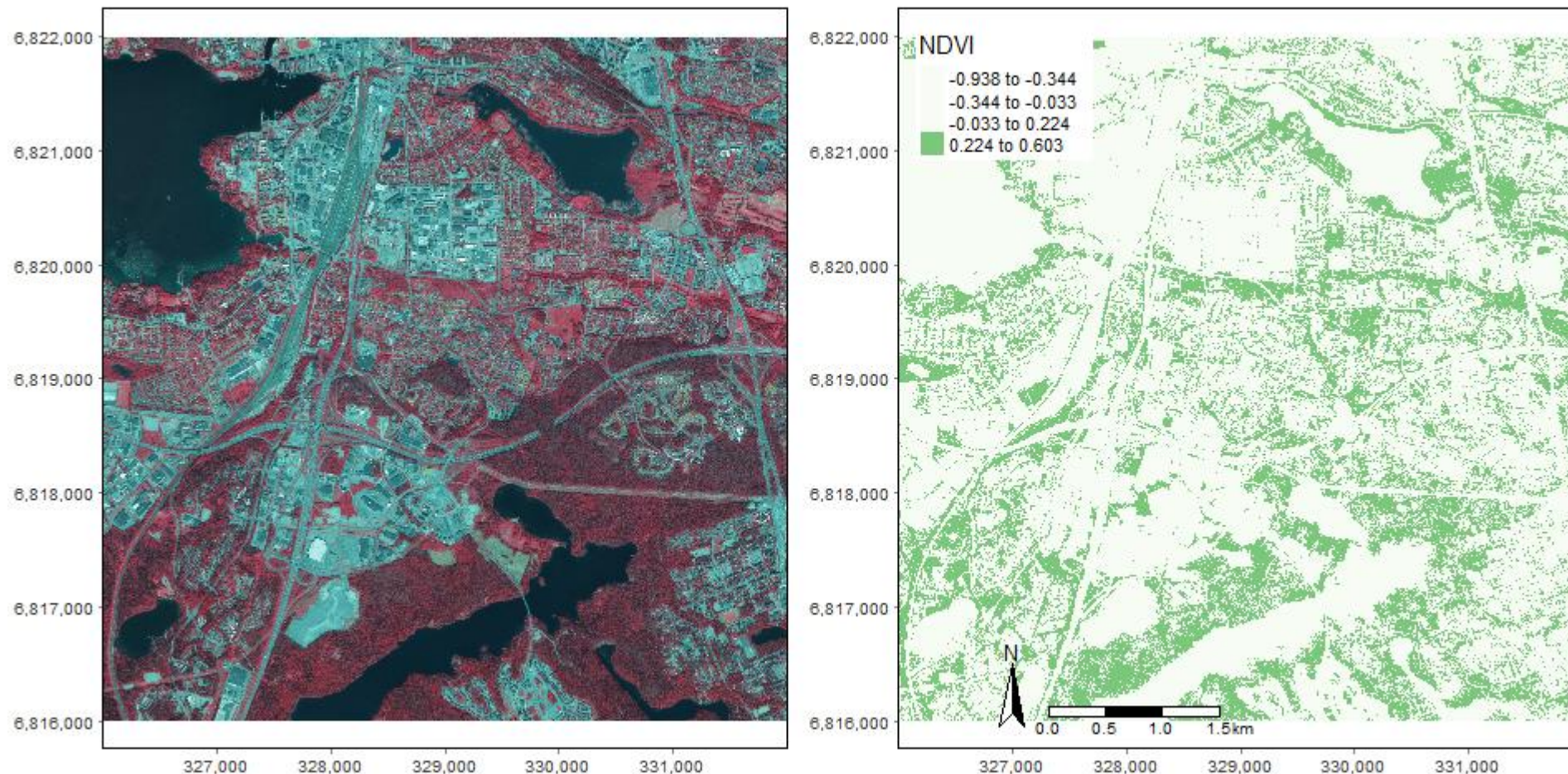

Suurem- mat metsä- alueet hieman kauem- pana

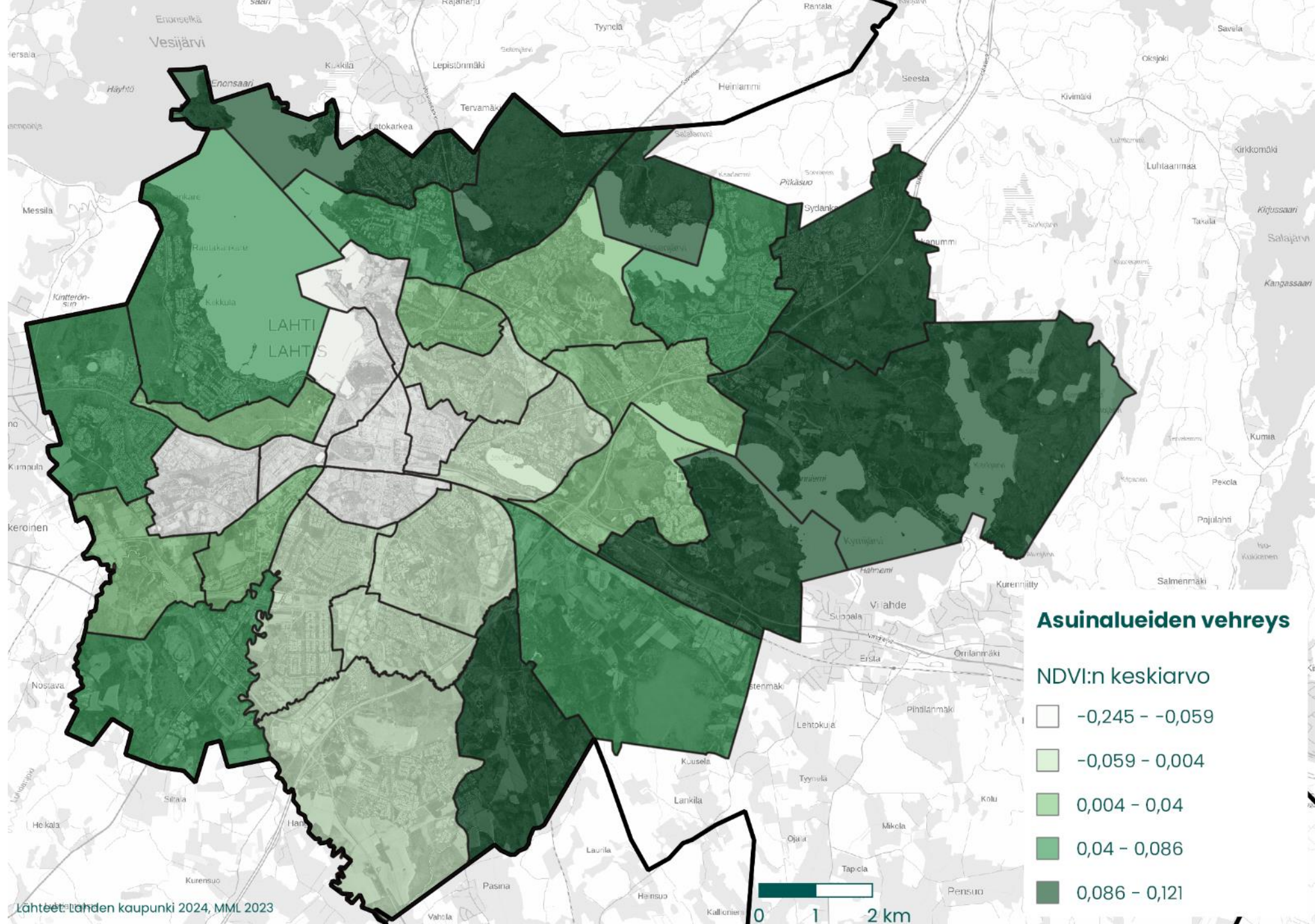
Asuinympäristön vehreys - NDVI

Normalized Difference Vegetation Index,
perustuu kasvillisuuden heijastusominaisuuksiin, voidaan laskea ortoilmakuvien pohjalta

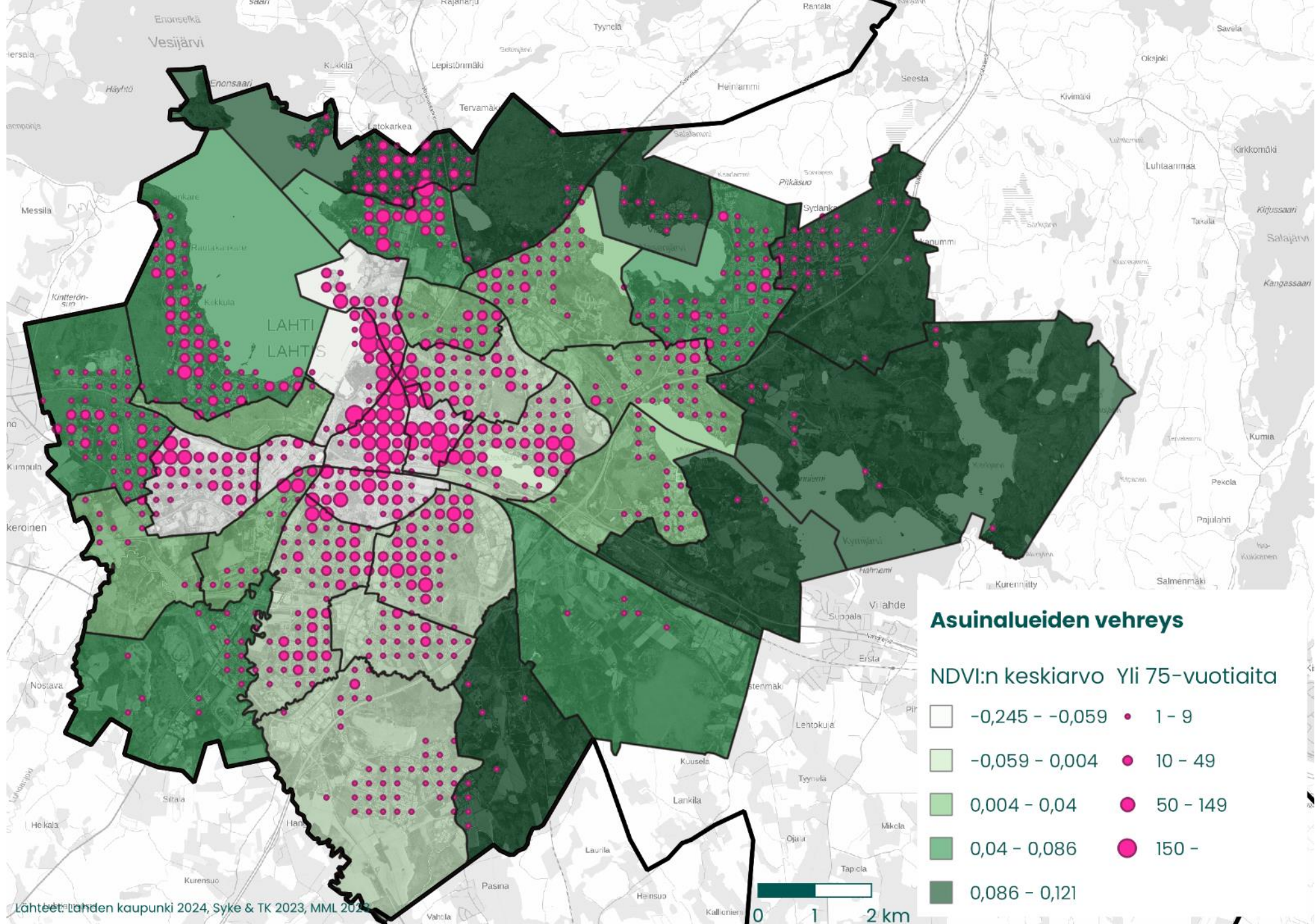

Indeksin teoreettinen maksimiarvo = 1
<0 -arvot ovat rakennettua tai vettä

Keskustan ympä- ristön kaupun- ginosat vähiten vehreitä

Näillä alueilla asuu paljon ikääntyneitä

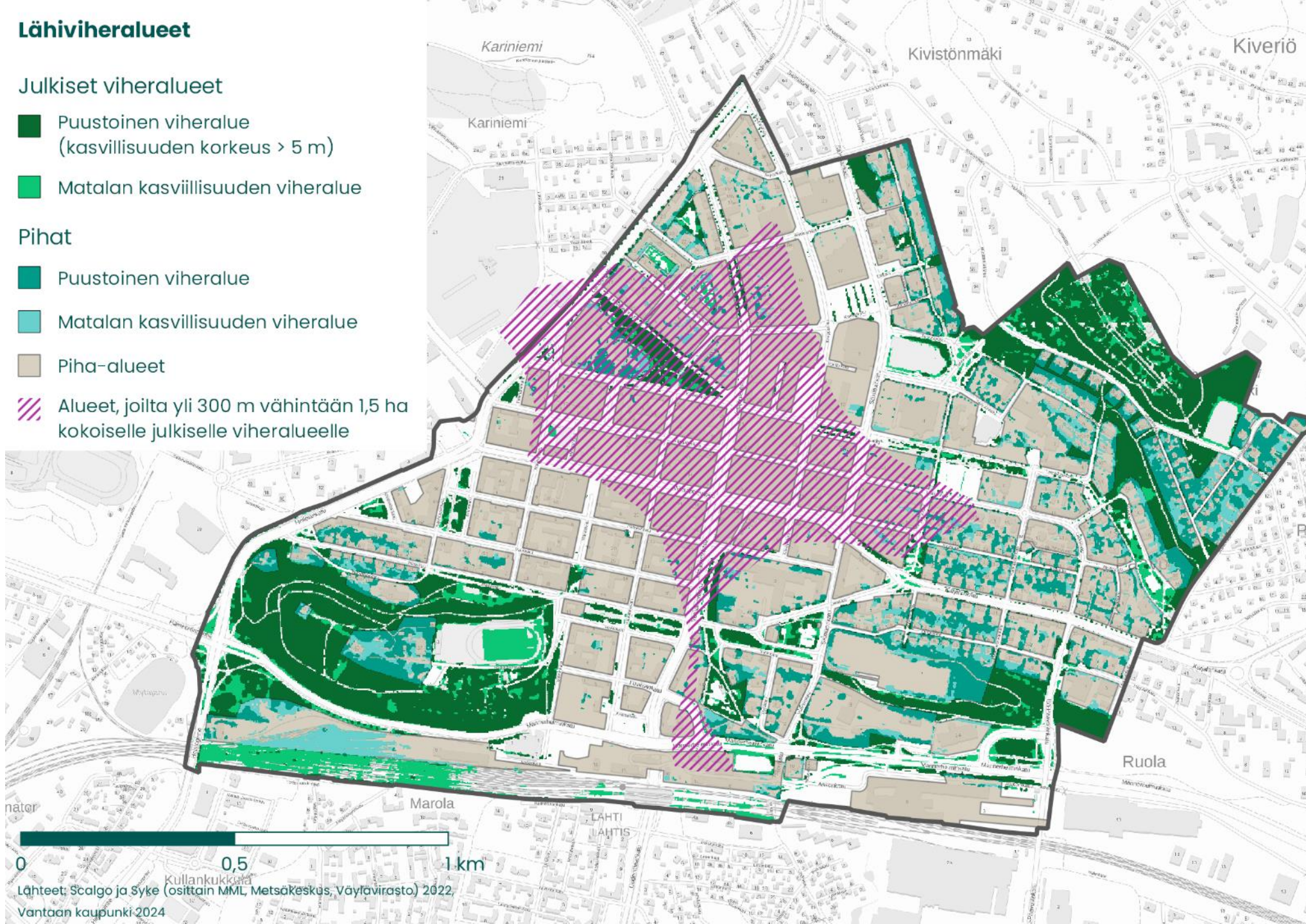
Lähiviheralueet

Julkiset viheralueet

- Puustoinen viheralue
(kasvillisuuden korkeus > 5 m)
- Matalan kasvillisuuden viheralue

Pihat

- Puustoinen viheralue
- Matalan kasvillisuuden viheralue
- Piha-alueet
- Alueet, joilta yli 300 m vähintään 1,5 ha kokoiselle julkiselle viheralueelle

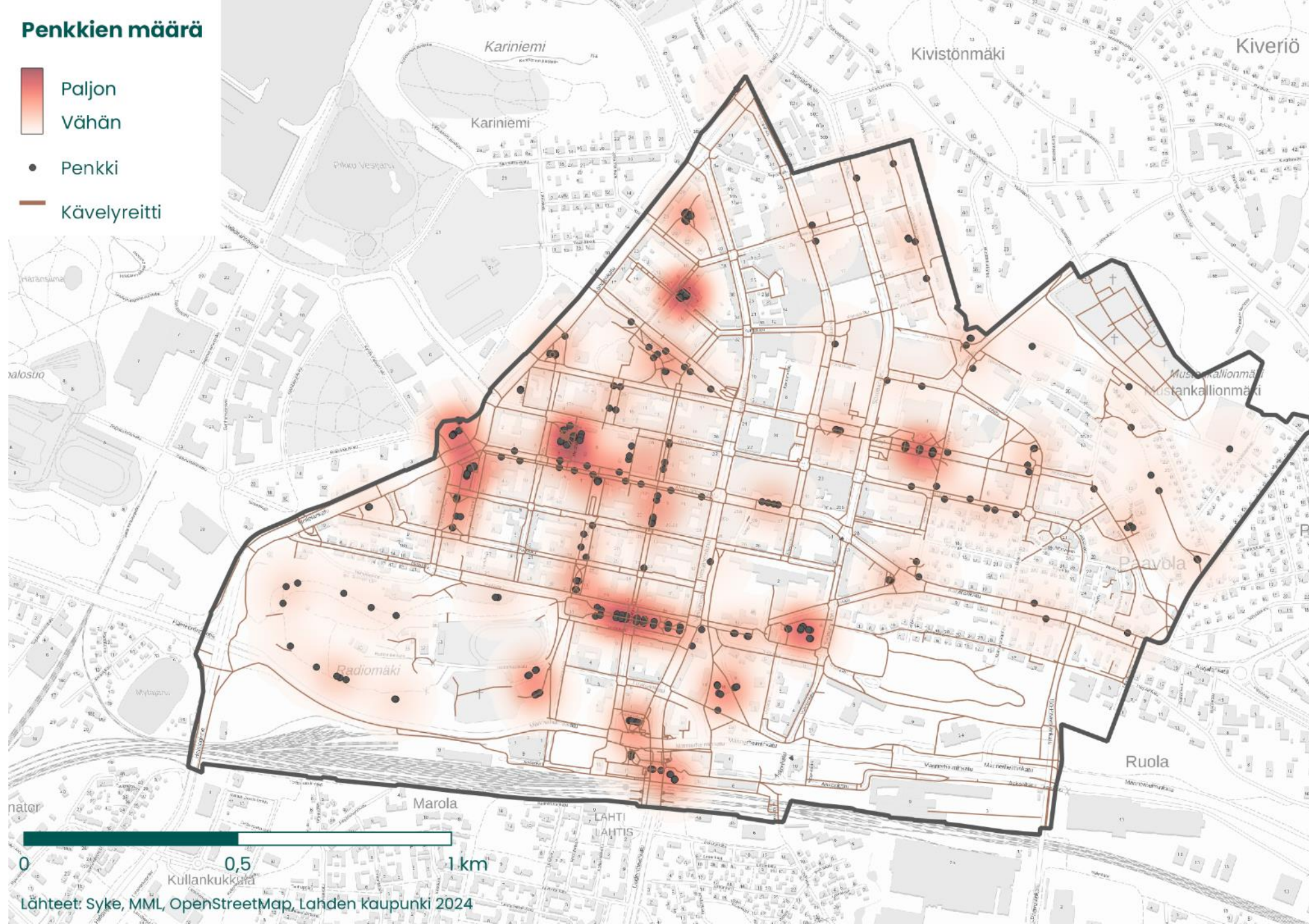
Penkkien määrä

Paljon
Vähän

• Penkki

— Kävelyreitti

Yleisten alueiden valaistus

Valaisimia

Paljon

Vähän

Valaisinpylväs

Kävelyreitti

0 0,5 1 km

Lähteet: Syke, MML, OpenStreetMap, Lahden kaupunki 2024

<https://www.syke.fi/fi/projektit/ikaystavallinen-ja-kestava-kaupunki-rakennetun-ympariston-ja-alueiden-kayton-nakokulmasta-ikkuna>

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute